

**รายงานการติดตามและประเมินผล
โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง
จังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**

**ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
ส่วนแผนงานและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โทร 0 4323 9256 www.kkpao.go.th**

คำนำ

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตั้งงบประมาณเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น พ.ศ. 2540 จึงได้ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดมีความคุ้มค่า ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับ เพื่อการบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้เสริมในครัวเรือน สามารถดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนเกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องมีการกู้หนี้ยืมสินและเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการโครงการ สำนักยุทธศาสตร์ และงบประมาณ ส่วนแผนงานและงบประมาณ ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลจึงจะดำเนินการติดตาม ประเมินผล โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งในการติดตามและประเมินผลโครงการครั้งนี้ เป็นการติดตามและประเมินผล เพื่อต้องการทราบ ความพึงพอใจของประชาชน และความคุ้มค่าประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ และข้อเสนอแนะต่างๆ พร้อมปัญหา อุปสรรคของโครงการทำยนี้ใคร่ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ให้การสนับสนุน และมองเห็นความสำคัญของการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงาน และขอขอบคุณ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน จังหวัดขอนแก่นในการติดตามและประเมินผลโครงการดังกล่าวสำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงได้นำเสนอรายงานผลการติดตามฯต่อผู้บริหารฯ และเผยแพร่ให้ผู้สนใจได้รับทราบหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารรายงานผลการติดตามฯ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ หรือส่วนราชการ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
ส่วนแผนงานและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
สิงหาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	2
1.3 ขอบเขตการติดตาม	2
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	2
1.5 นิยามศัพท์	2
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม	4
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	14
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคุ้มค่า	16
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	18
2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด	27
2.7 แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	32
บทที่ 3 วิธีการติดตามและประเมินผล	33
3.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	33
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามฯ	33
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	33
3.6 การนำเสนอ	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
บทที่ 5 สรุปการติดตามและประเมินผล	43
5.1 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	43
5.2 สรุปผลการติดตาม	43
5.3 ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	45
5.4 อภิปรายผล	46
5.5 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล	47
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาพกิจกรรม	
แบบสอบถาม	

บทสรุปผู้บริหาร

ในการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์จากประชาชนทั่วไป ประชาคมหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน นักการเมืองท้องถิ่นเจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ ในจังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 124 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด – ต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยดำเนินการติดตามและประเมินผล ความพึงพอใจ ความคุ้มค่า ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สรุปดังนี้

1. สรุปผลการติดตามและประเมินผล

1.1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.48 และเพศชาย จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.52 มีอายุมากที่สุดอยู่ระหว่างอายุระหว่าง 60 ปี ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.23 สถานภาพส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.74 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 92 รายคิดเป็นร้อยละ 74.19 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มากที่สุด จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.90 ปัจจุบันยังคงดำเนินการโครงการต่อเนื่องในระดับมากที่สุด จำนวน 107 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.29 และส่วนใหญ่ไม่ขายสินค้าจะทำไว้ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.55

1.2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.51, S.D.=0.56) หรือคิดเป็นร้อยละ 90.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.74, S.D.=0.46) อันดับที่ 2 โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัย มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.59, S.D.=0.55) อันดับที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.58, S.D.=0.54) อันดับที่ 4 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.56, S.D.=0.57) อันดับที่ 5 การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.55) อันดับที่ 6 โครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ และประชาชนที่สนใจ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.50, S.D.=0.53) อันดับที่ 7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.47, S.D.=0.56) อันดับที่ 8 โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินไปมีความเหมาะสม ต่อเนื่อง มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.44, S.D.=0.60) อันดับที่ 9 การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มี คุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ อย่างยั่งยืน มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40, S.D.=0.54) อันดับที่ 10 การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน

สังคมทุกระดับให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.39, S.D.=0.61) และอันดับสุดท้าย โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.38, S.D.=0.58)

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.46, S.D.=0.62) หรือคิดเป็นร้อยละ 89.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.55, S.D.=0.57) อันดับที่ 2 มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.63) อันดับที่ 3 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.62) อันดับที่ 4 โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.60) อันดับที่ 5 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.43, S.D.=0.60) อันดับที่ 6 มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40, S.D.=0.62) และอันดับสุดท้ายมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.27, S.D.=0.63)

1.4 ความคุ้มค่าของโครงการโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจําปีงบประมาณ พ.ศ.2566 จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการ สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้อย่างจริงจัง สร้างเป็นอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน มีการสร้างกิจกรรมกลุ่ม เกิดความสามัคคีภายในชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งประชาชนภายในชุมชนยังคงดำเนินการสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพอยู่เสมอ ดังนั้น โครงการดังกล่าวจึงมีความคุ้มค่าต้องงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างมาก

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า ประชาชนสามารถต่อยอดความรู้ที่ได้รับจากโครงการ โดยการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง การเพิ่มผลผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจตามยุคสมัย ช่วยให้กระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นและประเทศชาติ

2. ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ผลจากการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น ทำให้ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่มีอาชีพและมีรายได้ ประชาชนยังต้องการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สนับสนุนและส่งเสริมโครงการอย่างต่อเนื่อง

2) หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่นให้กับประชาชนให้เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนมีอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในครั้งต่อไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการผ่านมาสัก 1-2 ปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในหลายๆ ด้านเพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาความต้องการ การติดตามและประเมินผลรวมไปถึงการวางแผนแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไข ปัญหา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่องานวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีโดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชน ในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจความรับผิดชอบไปสู่กลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์ แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม จากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวจนทำให้ประเทศต่างๆ ได้รับความกระทบจึงต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเพื่อก้าวทันเหตุการณ์และเทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน จากภาวะเศรษฐกิจถดถอย เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากนัก จึงได้มีนโยบายส่งเสริมอาชีพระยะสั้นให้กับประชาชน เกษตรกร เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งที่ผ่านมา มีนโยบายในการช่วยเหลือดูแลเกษตรกรรายย่อย และประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการลดต้นทุนการผลิต และส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้มีทางเลือกการประกอบอาชีพเสริม เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รู้จักการเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น รู้จักการแปรรูปผลผลิต ผลิตภัณฑ์ให้สามารถเก็บผลผลิตใช้ได้นาน มีรูปลักษณ์ที่โดดเด่น ทันสมัย น่าสนใจแต่คงไว้ ซึ่งวิถีชุมชนเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนในระดับครัวเรือนท้องถิ่นและประเทศชาติ

เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2540 จึงได้ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดมีความคุ้มค่าผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับ เพื่อการบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้เสริมในครัวเรือนสามารถดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนเกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องมีการกู้หนี้ยืมสินและเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการโครงการ ผู้บริหารสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ตัดสินใจในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ ส่วนแผนงานและงบประมาณ ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล จึงจะดำเนินการติดตามประเมินผล โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เห็นว่าโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อประชาชน ในการพัฒนาส่งเสริมอาชีพได้อย่างยั่งยืนซึ่งในการดำเนินการต้องมีการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานโครงการ เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

เป็นไปตามแผนการดำเนินงานและเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ ส่วนแผนงาน และงบประมาณ โดยฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล จึงได้ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการดังกล่าว ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 หมวด 6 ซึ่งการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการ มีความสำคัญ จะส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการ ตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค จากการดำเนินงาน รวมทั้งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือและแนวทางในการปรับปรุง การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

1. เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการ
2. เพื่อต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และความคุ้มค่าในการบริหารจัดการโครงการ
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ ว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่
4. เพื่อรับทราบถึงปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินโครงการ และได้ข้อมูลที่เป็นจริงสำหรับผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

1.3 ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล

1. ทำให้ทราบระดับความก้าวหน้า และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ
2. ทำให้ทราบระดับแนวทางการดำเนินชีวิตและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ
3. นำผลจากการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการเป็นข้อมูลสารสนเทศ และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการอบรมครั้งต่อไป ตลอดจนการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้ส่วนราชการ ภาคเอกชน บุคคลทั่วไปได้ทราบ

1.4 ขอบเขตการติดตามและประเมินผล

1. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดขอนแก่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ จำนวน 124 คน
2. ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ทำการติดตามและประเมินผลโครงการ ระหว่างเดือน เมษายน – สิงหาคม พ.ศ. 2566

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความรู้ ความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น
2. ทราบถึงผลสำเร็จของการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และความคุ้มค่าของโครงการ
3. ทราบถึงผลการติดตามและประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ ว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่
4. ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินโครงการ และได้ข้อมูลที่เป็นจริงสำหรับผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชากร หมายถึง ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 124
2. ส่งเสริม หมายถึง เกื้อหนุน ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น เช่น ส่งเสริมการลงทุน ส่งเสริมการศึกษา เป็นต้น

3. ความคุ้มค่า หมายถึง การดำเนินการของส่วนราชการที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเป้าหมาย แผนการดำเนินงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานและงบประมาณที่ต้องใช้และการดำเนินการนั้น มีการปฏิบัติที่บรรลุเป้าหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด ใช้งบประมาณต่ำ การดำเนินงานนั้นเปิดเผย และเที่ยงธรรม สะดวกรวดเร็ว มีความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ของประชาชนและบรรลุภารกิจของรัฐ

4. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติแก่ประชาชน โดยยึดหลัก “ทางสายกลาง” ท่ามกลางมรสุมเศรษฐกิจที่ต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ที่ตอบแบบสอบถามในการติดตามและประเมินผลโครงการนี้

6. อาชีพ หมายถึง การทำกิจกรรม การทำงาน การประกอบอาชีพที่ไม่เป็นโทษแก่สังคม และมีรายได้ตอบแทน โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ แตกต่างกันไป กลุ่มอาชีพตามลักษณะการประกอบอาชีพ มี 2 ลักษณะ คือ อาชีพอิสระ และอาชีพรับจ้าง

7. รายได้ หมายถึง เงินหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการขายสินค้า

8. การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้าน ทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรมโดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้าร่วมเพราะการหวังผลตอบแทน และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ ในชุมชนด้วย

9. ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวทางในการบรรลุจุดหมายของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในครั้งนี้ได้ศึกษาจากเอกสาร งานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทาง ในการติดตามและประเมินผลโครงการ ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคุ้มค่า
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.7 แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม

2.1.1 ความหมายของอาชีพเสริม

ความหมายของอาชีพเสริมได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน อิสราพันธ์ ชูชุกิ, 2548, หน้า 5) กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง อาชีพที่ประกอบกันเป็นธุรกิจภายในครอบครัวที่ต้องใช้ความรู้หรือทักษะฝีมืออบรมพอสมควร เช่น อาชีพทำของที่ระลึก ด้วยวัสดุท้องถิ่น การปลูกผัก การเลี้ยงปลา เป็นต้น

ทบวงมหาวิทยาลัย (ม.ป.ป. อ้างถึงใน อิสราพันธ์ ชูชุกิ, 2548, หน้า 5) กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง อาชีพที่มีลักษณะดังนี้ 1) เป็นเจ้าของกิจการไม่เป็นลูกจ้างหรือรับเงินเดือนจากนายจ้างแต่ได้รับค่าตอบแทนจากลูกค้า 2) เจ้าของกิจการเป็นผู้ลงมือกระทำเองในฐานะผู้ประกอบการ 3) มีผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน โดยอาจได้เงินเดือนหรือค่าจ้างเป็นรายชิ้นก็ได้จำนวนเกินคนและใช้ทุนดำเนินการไม่เกิน 500,000 บาท

วาริ ถาวรรุ่งกิจ (2548) กล่าวว่า การประกอบอาชีพเสริม คือการประกอบกิจการงานที่ทำนอกเหนือจากอาชีพหลักโดยให้มาซึ่งรายได้ที่นอกเหนือจากเงินรายได้ประจำ

อิสราพันธ์ ชูชุกิ (2548) กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง เป็นอาชีพที่ประกอบขึ้นเป็นอาชีพที่ 2 รองจากอาชีพหลักและเป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากงานอาชีพหลัก การประกอบอาชีพเสริมนั้น จะต้องไม่กระทบกับงานอาชีพหลัก อาชีพเสริมนั้นจะประกอบธุรกิจหรือกิจการในรูปแบบใดก็ได้และจะต้องเป็นอาชีพที่เข้าไปเสริมจากรายได้หลักเท่านั้น

เกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย (2551) กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง อาชีพที่ชาวนาเลือกทำ เพื่อให้มีรายได้ นอกเหนือจากการทำอาชีพหลัก

ณัฐธรียา สุขสุวรรณพร (2553) กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง เป็นอาชีพที่ประกอบขึ้นเป็นอาชีพที่ 2 รองจากอาชีพหลักและเป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากงานหลัก การประกอบอาชีพเสริมนั้นจะต้องไม่กระทบกับงานอาชีพหลัก อาชีพเสริมนั้นอาจประกอบเป็นธุรกิจหรือกิจการในรูปแบบใดก็ได้และจะต้องเป็นอาชีพที่มีรายได้เสริมจากรายได้หลัก

บุลมาเพน (2555) ให้ความหมายของอาชีพเสริม คืออาชีพหรือช่องทางสำรองอาชีพ ช่องทางหารายได้เสริมกับอาชีพหลัก อาชีพเสริมมีมากมายหลายอาชีพที่สามารถทำได้มีทั้งง่ายและยากตามแต่ละชนิดของอาชีพเสริม รายได้นั้นๆ แต่จุดประสงค์จริงๆ ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมรายได้ก็คือเงินเพียงตัวเดียวล้าพ้นอาชีพหลัก บางอาชีพอาจเลี้ยงตัวเองและครอบครัวไม่พอกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน หลายชีวิตจึงดิ้นรนหาช่องทางสร้างรายได้ใหม่เพิ่มเติมรายได้ประจำที่ได้รับในแต่ละเดือนซึ่งไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือค่าครองชีพในแต่ละเดือน จึงต้องการหาอาชีพเสริมกับอาชีพหลักเพื่อเพิ่มเงินในกระเป๋าในแต่ละเดือนให้มากขึ้นเพียงพอกับค่าใช้จ่าย และอาจมีเงินเหลือเก็บได้ในบางกรณีอาชีพเสริมอาจทำเงินได้มากกว่าอาชีพหลักๆ ที่ทำอยู่หลายเท่าตัวจนบางรายทำเป็นอาชีพหลักไปก็มี จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของอาชีพเสริม เป็นอาชีพที่ประกอบกันเป็นธุรกิจในการครอบครัว และเป็นอาชีพที่เพิ่มจากอาชีพที่ทำเป็นประจำอยู่แล้ว เพื่อเพิ่มรายได้ให้มากยิ่งขึ้น เป็นอาชีพที่สามารถดำเนินการได้โดยลงทุนน้อยกำลังกายค่อนข้างมากเน้นการพึ่งตนเอง เป็นอาชีพที่เน้นความเป็นอิสระเป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นอาชีพที่ประกอบขึ้นเป็นอาชีพที่ 2 รองจากอาชีพหลัก และเป็นการหารายได้เพิ่มให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และเป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากงานหลักอาชีพเสริมเป็นอาชีพที่ช่องทางสำรองเป็นช่องทางหารายได้เสริมกับอาชีพหลัก เพื่อเป็นการหารายได้เสริม เพื่อมาจุนเจือรายได้ในครอบครัว

2.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลการประกอบอาชีพเสริม

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกอบอาชีพเสริมสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ณัฐรียา สุขสุวรรณพร,2553) กล่าวถึง ในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบอาชีพนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพได้แก่

1) ด้านคุณลักษณะส่วนตัว

- 1 ความรู้พื้นฐานในด้านเทคนิควิธีการของการประกอบอาชีพอิสระแต่ละอาชีพ
- 2 ความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 3 ความรู้พื้นฐานในการทำธุรกิจ
- 4 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนในการริเริ่มประกอบอาชีพอิสระ
- 5 ทักษะในการทำงานและติดต่อกับคนทั้งลูกจ้างและลูกค้า
- 6 ทักษะในการผลิตการขายหรือการบริการ
- 7 ทักษะในการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

8 ประสบการณ์ทำงาน ส่วนสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงความสำเร็จของการประกอบอาชีพเสริม ดังนี้

1) กล้าเสี่ยงอาชีพอิสระเป็นการประกอบธุรกิจส่วนตัวจึงต้องมีการลงทุน ในขณะที่ถ้าเป็นลูกจ้างไม่ต้องลงทุนอะไรซึ่งการลงทุนย่อมมีความเสี่ยงเพราะไม่รู้ว่าผลลัพธ์จะออกมาอย่างไร ดังนั้น ก่อนที่จะตกลงใจประกอบอาชีพใดจึงต้องพิจารณาวิเคราะห์และไตร่ตรองอย่างดีเสียก่อน

2) ความคิดสร้างสรรค์การประกอบอาชีพอิสระมิได้ยึดติดกับรูปแบบใดๆ เนื่องจากผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องเป็นนายของตนเอง ดังนั้น ในการปรับปรุงสินค้าหรือบริการสามารถทำได้อย่างมีอิสระเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรในการดำเนินธุรกิจ

3) ความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องมีความเชื่อมั่นในการดำเนินกิจการของตนเอง ให้อยู่รอดและฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

4) ความอดทนการดำเนินธุรกิจย่อมมีกำไรและขาดทุน โดยเฉพาะเมื่อเริ่มประกอบการอาจต้องประสบปัญหาและอุปสรรคบ้างซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดา ผู้ประกอบการจึงต้องพร้อมที่จะยอมรับข้อผิดพลาดและนำมาแก้ไขด้วยความอดทนไม่ท้อถอย

5) การมีวินัยในตนเองการประสบความสำเร็จในอาชีพซึ่งเราเป็นเจ้าของกิจการเองจำเป็นต้องมีวินัย มีกฎระเบียบ การทำงานสม่ำเสมอเช่นนั้นอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ

6) มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานที่มีเกียรติหรือไม่ ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องรักในงานที่ทำและให้เกียรติกับงานนั้นๆ เสมอ

7) มีความรอบรู้การประกอบอาชีพอิสระจะต้องรับรู้ข่าวสารอยู่เสมอเพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก ประโยชน์ของการรับรู้ข่าวสารจะทำให้สามารถปรับปรุงธุรกิจของตนเองให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาผลที่ได้คือกำไรนั่นเอง

8) มีมนุษยสัมพันธ์ การประกอบอาชีพอิสระจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดี เพื่อผลประโยชน์ในธุรกิจของตนเองไม่ว่าจะเป็นลูกค้า บุคคลรอบข้างหรือคู่แข่งก็ตามเพราะการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีจะทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานอย่างยิ่ง

9) มีความซื่อสัตย์ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องมีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อลูกค้าการบริการลูกค้าให้เกิดความประทับใจในการขายสินค้าหรือบริการและกลับมาใช้บริการอีกเป็นหัวใจสูงสุดเพื่อผลประโยชน์ต่อธุรกิจและต่อตนเองในที่สุด

10) มีความรู้พื้นฐานในการเริ่มทำธุรกิจ การที่จะทำอะไรสักอย่างหนึ่งเราควรได้รู้จักสิ่งที่ทำอย่างน้อยให้รู้ว่าทำจากอะไร ชื่อวัตถุดิบจากไหน ตลาดอยู่แหล่งใด และหากต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมจะหาได้จากที่ไหน

11) มีการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระเมื่อมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพอิสระแล้วอีกทั้งยังต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพนั้นๆ เช่น หากเป็นช่างเสริมสวยก็ต้องพัฒนาตนเองให้ดูสวยงาม เมื่อลูกค้าเห็นจะได้ดูน่าเชื่อถือหรือหากเลือกที่จะขายอาหารผู้ขายก็ควร แต่งตัวให้ดูสะอาด ไม่สุบบุหรือขณะทำอาหารเป็นต้น (สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่, 2555)

2) ด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสำคัญกับทุกขั้นตอนของการประกอบอาชีพเสริม สถาบันทางสังคมที่คอยช่วยเหลือและผลักดันการเข้าสู่อาชีพอิสระได้แก่ 4 สถาบัน คือสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันภาครัฐบาล และสถาบันเอกชน โดยสำหรับสถาบันครอบครัว นั้น มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ โดยเป็นภูมิหลังทางครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและค่านิยมของสมาชิกหากครอบครัวประกอบธุรกิจก็จะปลูกฝังให้สมาชิกเป็นผู้สืบทอดกิจการหรือถ้าครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีก็จะเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกรู้จักขวนขวายและพยายามหารายได้มาจุนเจือครอบครัว

3) ด้านสถานศึกษา

ปัจจุบันด้านสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการช่วยให้บุคคลมีโอกาสเลือกที่จะประกอบอาชีพเสริมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสทราบถึงความต้องการความชอบของตนเองโดยเฉพาะการได้รับการศึกษาในวิชาแนะแนวจะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีรวมทั้งยังทำให้ผู้ศึกษาได้ตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง การพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและการวางแผนอนาคต

4) ด้านสภาพแวดล้อม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนี้มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี เช่น การขยายตัวของตลาด ค่านิยมหรือกระแสนิยมของกลุ่มลูกค้า นโยบายการส่งเสริมของภาครัฐ การนำวิทยาการสมัยใหม่มาช่วยในการบริหารจัดการ เป็นต้น

การประกอบอาชีพอิสระ พบว่า ผู้ที่มีรูปแบบในการเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระนั้น จะได้รับอิทธิพลจากการประกอบอาชีพของบิดามารดา สามีหรือภรรยา คนใกล้ชิดซึ่งที่ประสบความสำเร็จ และทดลองทำหลายอาชีพ โดยมีเหตุผลและแรงจูงใจ ดังนี้

1. บิดามารดาหรือสามีภรรยาทำมาก่อน
2. รายได้เต็มมองเห็นช่องทางในการยกฐานะตนเองได้
3. ได้ประสบการณ์ตอนเป็นลูกจ้าง
4. เรียนมาโดยตรง
5. ไม่ชอบการเป็นลูกน้องชอบความเป็นอิสระ
6. มีบุคคลมาชักชวนแนะนำและให้การสนับสนุน

สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมว่า การประกอบอาชีพเสริมของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับสภาพพื้นฐานครอบครัวหรืออาชีพของบรรพบุรุษ ความต้องการความก้าวหน้าความต้องการด้านผลตอบแทนการมีความรู้หรือทักษะหรือเป็นสิ่งที่ตนเองสนใจ การชอบความเป็นอิสระในการทำงาน และมีคนชักชวนหรือสนับสนุน ดังนั้น จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล ต่อการประกอบอาชีพเสริม นั้น ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการประกอบอาชีพเสริมนั้นประกอบด้วยประกอบด้วยคุณสมบัติที่จำเป็น 12 ประการ คือ 1) มีแรงจูงใจ 2) มีความคิดริเริ่ม 3) รู้จักถอยเพื่อที่จะสู้ 4) มีความสามารถที่จะทำอะไรให้ได้ดี 5) มีความอดทน 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) มีความมั่นคงทางอารมณ์ 8) มีความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น 9) มีความไวในความเข้าใจและ วินิจฉัยสิ่งต่างๆ 10) มีความละเอียด 11) มีความสามารถในการเขียนและพูด 12) มีร่างกายและแรงใจ และผู้ประกอบอาชีพเสริมจำเป็นต้องมีความชอบ ความถนัด มีความรู้ทักษะ และมีประสบการณ์ทั้งในด้านความรู้พื้นฐานในด้านเทคนิควิธีการของการประกอบอาชีพเสริม

2.1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

Ginzberg (1974) ได้สรุปกระบวนการเลือกอาชีพของบุคคลไว้ดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (Process) มากกว่าการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว ค่านิยมสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง คุณลักษณะทางจิตวิทยามีผลต่อกระบวนการนี้
2. กระบวนการเลือกอาชีพจะเป็นไปตามขั้นตอนและจะไม่ย้อนกลับ
3. การเลือกอาชีพเป็นการประนีประนอมระหว่างความต้องการและความเป็นจริงในการเลือก โดยคำนึงถึงความสามารถและเป้าหมายที่ต้องการ

ต่อมา กิ้นซ์เบิร์กได้ปรับปรุงหลักบางประการในทฤษฎีในระดับอายุแรกหรือระดับ อายุ 20 กว่าปี ดังนี้

1) กระบวนการเลือกอาชีพและการพัฒนาการด้านอาชีพ (The Process of Vocational Choice and Development) เกิดขึ้นตลอดชีวิตเปิดกว้าง การวิจัยเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของบุคคลทั้ง ชาย หญิง กิ้นซ์เบิร์กสรุปได้ว่าบุคคลเปลี่ยนงานเพราะงานใหม่ให้ความพึงพอใจได้อิสระภาพเนื่องจากเปลี่ยนความรับผิดชอบ ความกดดันหรือให้ทางเลือกในการทำงานของบุคคล

2) กระบวนการเลือกอาชีพจะไม่ย้อนกลับ (Imversible) ในข้อนี้เขาพบว่าในปัจจุบันกระบวนการเตรียมตัวเลือกอาชีพใช้เวลานานขึ้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประมาณ 80% ศึกษาต่อถึง

ระดับปริญญาตรีหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังที่เคยเข้าใจแต่เดิม กิ้นซ์เบิร์ก กล่าวว่า สิ่งที่คนหนุ่มสาวเผชิญในช่วงอายุวัยรุ่นคือการวางแผนการเพื่อให้มีโอกาสเลือกได้มาก อย่างน้อยที่สุด เพื่อให้แน่ใจว่าเรามีสิทธิในการเข้ามหาวิทยาลัยหรือได้งานที่ดีโดยที่ถ้าบุคคลได้รับการศึกษาสูง โอกาสที่เขาจะเลือกอาชีพจะกว้างขวางขึ้น

3) การมองงานในทัศนคติที่ดี (Optimization) บุคคลมีความพยายามที่จะทำงานเพื่อสนอง ความพึงพอใจหรือความต้องการของตนโดยให้ตนเองเป็นประโยชน์ในงานที่เขามีโอกาสทำและตระหนักถึง สิ่งที่เขาต้องปฏิบัติในงาน

4) ข้อจำกัดบางอย่าง เช่น รายได้ สถานภาพทางครอบครัว ทัศนคติ ค่านิยมของบิดา มารดา ระดับการศึกษา สถานภาพของผู้หญิง สถาบัน ชุมชน ความไม่กลมกลืนกันระหว่างการศึกษากับอาชีพเป็นสิ่ง จำเป็นต้องพิจารณา บุคคลที่ไม่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพที่รายได้มีเกียรติ ในสังคมได้น้อยแต่ถ้าได้รับการศึกษามากก็ย่อมจะมีช่องทางในการเลือกประกอบอาชีพหรือไม่

5) โอกาสในโลกของงานที่ต้องพิจารณา หมายถึงความสำคัญของการรับรู้ โอกาสของบุคคลว่า เขามองเห็นโอกาสหรือไม่

6) แนวโน้มในเรื่องค่านิยมมีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบันและมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความพึงพอใจ ของบุคคล วิธีชีวิตของบุคคลมีผลกระทบต่อการตัดสินใจด้านอาชีพโดยเป็นความพยายามที่จะให้ ประสบความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพระหว่างงานและกิจกรรมอื่น

และยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ว่าการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นสามารถ แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างทันทีในการเลือกอาชีพแบบนี้ บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพเลย ในขณะที่ การเลือกบุคคลประเภทนี้บุคคลจะเลือกโดยที่ไม่ได้มีการคิดและไตร่ตรองมาก่อน ดังนั้น การเลือกอาชีพประเภทนี้จึงมีลักษณะที่เป็นการตอบสนองโดยไตร่ตรองต่อการเลือกอย่างทันทีทันใด

2. การตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทางจิตวิทยาในการเลือกอาชีพแบบนี้จะขึ้นกับ ปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น แรงกระตุ้น หรือแรงจูงใจ นั่นคือบุคคลจะเลือกอาชีพเมื่อมีปัจจัยเหล่านี้มากระตุ้น หรือแรงจูงใจทำให้ตัดสินใจเลือกอาชีพแต่การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นอาจจะไม่เกิดขึ้นถ้าหากว่าโอกาส ไม่อำนวย

3. การตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากการแนะนำ การเลือกอาชีพลักษณะนี้เกิดขึ้นจาก การแนะนำทางเกี่ยวกับอาชีพโดยเฉพาะคือผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำอาชีพจะเป็นผู้ที่สามารถ ให้คำปรึกษาในการเลือกอาชีพได้ว่าอาชีพไหนเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

Hoppock (1935) ได้ให้ความเห็นว่าบุคคลจะเลือกอาชีพที่สนองความต้องการของตนเองมากที่สุดทั้งในปัจจุบัน และอนาคต โดยเน้นความสำคัญของการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงในเรื่องความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อย เพื่อไปเปรียบเทียบกับข้อมูลทางอาชีพจะช่วยเลือกอาชีพได้ถูกต้อง และประสบ ความสำเร็จในอาชีพนั้นๆ โดยได้นำเอาทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพมาประกอบกันเรียกว่า Composite Theory โดยมีหลัก 10 ประการ ดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล
2. การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใดเป็นเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถตอบสนองความต้องการ ของเขาได้ดีที่สุด
3. ความต้องการจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ

4. การพัฒนาอาชีพเริ่มเมื่อเขาทราบว่าอาชีพนั้นๆ สามารถช่วยให้เขาไปสู่ความต้องการของเขาได้
5. ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพและการปรับปรุงการเลือกอาชีพจะดีขึ้นเมื่อเขาสามารถคาดหวังถึงโอกาสที่อาชีพนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความรู้จักตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล
6. ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพโดยช่วยให้เขาเข้าใจว่าต้องการอะไร และจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง
7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาค้นพบงานอาชีพที่ตรงกับความต้องการ
8. ระดับความพึงพอใจในงานขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างสิ่งที่งานนั้นให้กับเขาและความต้องการของเขา
9. ความพึงพอใจเป็นผลจากการที่งานสามารถตอบสนองความต้องการได้ในปัจจุบัน
10. การเลือกอาชีพสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอเมื่อเขาเชื่อว่างานที่เปลี่ยนใหม่นั้นจะสนองความต้องการได้ดีกว่างานเดิมจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพทำให้ทราบแนวคิดในการที่บุคคลเลือกอาชีพใดก็ตามจะต้องมาจากความต้องการของบุคคลนั้น ถือได้ว่าความต้องการของบุคคลจะมีอิทธิพลในการเลือกประกอบอาชีพ ทั้งนี้ต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่จะทำเพียงพอสำหรับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเข้าสู่อาชีพรวมถึงถ้าหากบุคคลนั้นประกอบอาชีพความต้องการของตนเองแล้วการทำงานจะดำเนินไปด้วยความพึงพอใจในการทำงาน

วาริ ถาวรรุ่งกิจ (2548, หน้า 16) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพว่า การเลือกอาชีพของคนเราเป็นกระบวนการและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา มีการประเมินตนเองและประเมินอาชีพโดยผู้ประกอบอาชีพมีการศึกษาเรียนรู้เป็นขั้นตอนตั้งแต่เริ่มสนใจในการเลือกอาชีพจนกระทั่งถึงการประกอบอาชีพอย่างแท้จริง

ภาณุภา แจ่มดอน (2551) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพว่าทำให้ทราบถึงแนวคิดในการที่บุคคลจะเลือกอาชีพใดก็ตามจะต้องมาจากความต้องการของบุคคลนั้น ถือได้ว่าความต้องการของบุคคลจะมีอิทธิพลในการเลือกประกอบอาชีพ ทั้งนี้ต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่จะทำเพียงพอสำหรับตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเข้าสู่อาชีพรวมถึงถ้าหากบุคคลนั้นประกอบอาชีพความต้องการของตนเองแล้วการทำงานจะดำเนินไปด้วยความพึงพอใจในงานที่ทํานอกจากนี้การเข้าสู่อาชีพนี้ ก็จะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนี้ด้วย เพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าสู่การประกอบอาชีพต่อไป

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่อาชีพเสริม

อิสราภรณ์ ชูชุกิ (2548) กล่าวว่า บุคคลที่เข้าไปสู่การประกอบอาชีพมีสาเหตุต่างกัน นอกเหนือจากการดำรงชีพแล้วยังมีสาเหตุอื่นๆ ที่น่าสนใจคือบุคคลเข้าสู่อาชีพนั้นเป็นไปตามคุณลักษณะของบุคคลและทักษะของบุคคลนั้นๆ ที่มีมาพร้อมทัศนคติ ค่านิยม แรงจูงใจ และครอบครัวที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ ทั้งนี้ ต้องมีความพอใจในงานที่ทำเป็นสภาพทางอารมณ์ที่เป็นสุขสนุกเพลิดเพลินซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานหรือปฏิบัติงานและได้รับความสำเร็จ

ปราโมทย์ พรหมจันทร์ (2546) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่อาชีพเสริมว่าแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่อาชีพเสริมมีอยู่ 2 ปัจจัย คือ

1. ศึกษารูปแบบในการเข้าสู่อาชีพเสริม
 - 1.1 การใช้ความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคล เครือญาติ และเพื่อนร่วมงาน
 - 1.2 การเป็นสมาชิกหรือเครือข่ายในกลุ่มอาชีพ
 - 1.3 การเลียนแบบ
2. ขั้นตอนและวิธีการในการเข้าสู่อาชีพเสริม
 - 2.1 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลอื่น ๆ

2.2 การฝึกอบรมด้านอาชีพ

2.3 การทดลองประกอบอาชีพเสริมด้วยตนเอง

2.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองประกอบอาชีพเสริมและการแก้ไขปัญหา

2.5 การประเมินรายได้

นิรมล เย็นสุข (2539) กล่าวว่า กระบวนการเข้าสู่อาชีพว่าเป็นกลไกที่ต่อเนื่องที่ช่วยให้บุคคลตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพซึ่งประกอบไปด้วยการเลือกรับข่าวสารข้อมูล การวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ และทดลองประกอบอาชีพเพื่อหารายได้สำหรับการพึ่งพาตนเอง

ศุภมาส เพชรพรหม (2550) กล่าวว่า กระบวนการเข้าสู่อาชีพนั้นหมายถึง กระบวนการตัดสินใจประกอบไปด้วยเงื่อนไขของการมีภาพลักษณ์ที่ดีของอาชีพ การได้รับรู้ถึงค่าตอบแทน และการได้รับคำแนะนำหรือคำชักชวน คำสนับสนุนจากบุคคล รวมไปถึงการเข้าสู่อาชีพเสริมนั้นต้องมีความพร้อมทั้งการเตรียมตัว การฝึกฝน รวมไปถึงการปฏิบัติและการได้รับการถ่ายทอดจากผู้มีประสบการณ์ หรือรุ่นพี่ในการทำงาน เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและปรับตัวเข้ากับอาชีพสภาพการทำงานได้เป็นอย่างดี

ภาณุภา แจ่มดอน (2551) กล่าวว่า กระบวนการเข้าสู่อาชีพ แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) เกิดจากฐานะที่ยากจนและเป็นผู้มีการศึกษาน้อย 2) ได้รับคำแนะนำของญาติพี่น้อง เพื่อน และคนรู้จัก 3) สมาชิกในครอบครัวประกอบอาชีพเสริมนั้นอยู่ก่อน 4) เป็นอาชีพที่อิสระไม่มีผู้บังคับบัญชา

ศุภากร แก้วแพร่ (2545) กล่าวถึงกระบวนการเข้าสู่อาชีพว่า เกิดจากมูลเหตุหรือปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้เข้าสู่อาชีพ ก่อนการประกอบอาชีพต้องมีการผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางอาชีพโดยเริ่มจากกระบวนการเรียนรู้ เทคนิคที่ถ่ายทอดต่อกันมา

สมพล มาสุปรีดี (2548) กระบวนการเข้าสู่อาชีพเสริม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนอย่างกว้าง ได้แก่

1. เงื่อนไขที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพ การมีเงื่อนไขอะไรที่เป็นช่องทางให้เข้ามาสู่อาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ

2. เงื่อนไขในการปรับตัวเข้าสู่อาชีพหลังจากที่ตัดสินใจเข้าสู่อาชีพแล้วมีการปรับตัว มีการเรียนรู้ และแก้ปัญหาในการทำอาชีพอย่างไร

3. เงื่อนไขที่ทำให้มีการดำรงอาชีพต่อไป กล่าวคือเมื่อบุคคลเข้าสู่การทำอาชีพเต็มตัวแล้วมีเงื่อนไขอะไรทำให้ตัวตกลงแต่ละคนยังคงทำอาชีพตัวตกลงต่อไป จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดกระบวนการเข้าสู่อาชีพเสริม ผู้วิจัยสามารถสรุปกระบวนการเข้าสู่อาชีพเสริม แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีทัศนคติที่ดีส่วนบุคคล การได้รับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเป็นแรงเสริม ทางบวกซึ่งอาจมาจากครอบครัว เครือญาติ เพื่อนบ้าน คนรู้จัก จากมีผลมาจากสภาพเศรษฐกิจ และสังคมทำให้รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นทำให้เข้าสู่กระบวนการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้

2) การเริ่มต้นเข้าสู่การประกอบอาชีพอาชีพเสริม ได้รับการชักชวนให้เข้ากลุ่มสมาชิกหรือการเป็นสมาชิกเครือข่ายหรืออาจเป็นการเลียนแบบการประกอบอาชีพเสริม

3) การเรียนรู้ การศึกษาอาชีพเสริม การปรับตัวในการประกอบอาชีพเสริม

4) การพัฒนาการประกอบอาชีพเสริม โดยใช้วิธีการอบรมการจัดกลุ่มสมาชิกการแลกเปลี่ยนทัศนคติเพื่อให้มีทักษะในการประกอบอาชีพมากขึ้นเข้าสู่อาชีพเสริมอาจมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ การเป็นหนี้รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงต้องเข้าสู่การประกอบอาชีพเสริมเช่นกัน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.2.1 ความหมายของความพึงพอใจ

โดยทั่วไปหากกล่าวถึง ความพึงพอใจ มักจะศึกษาในสองมิติ คือ มิติความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) และมิติความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Service Satisfaction) ในการศึกษาความพึงพอใจครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

Fitger and Durund (1980) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะ (Public Service Satisfaction) ว่าเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการให้บริการของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น โดยมีพื้นฐานเกิดจากการรับรู้ (Perceptions) ถึงการส่งมอบการบริการที่แท้จริง และประเมินผลจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับเกณฑ์ (Criteria) ที่แต่ละบุคคลตั้งไว้รวมทั้งการตัดสินใจ (Judgement) ของบุคคลนั้นด้วยการประเมินผลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ

1. ด้านอัตวิสัย (Subjective) ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ถึงการส่งมอบการบริการ
2. ด้านวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเกิดจากการได้รับปริมาณและคุณภาพของการบริการ

Gerson (1993) ได้อธิบายความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกสมหวังหรือเกินความคาดหวังเมื่อบุคคลได้รับบริการ โดยมีการประเมินหรือให้คะแนนระดับคุณภาพบริการ และระดับความพึงพอใจเพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพยายามปรับปรุงงานที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ในโอกาสต่อไป ประโยชน์ของการประเมินความพึงพอใจมี 5 ประการ ได้แก่

1. ทำให้คุณภาพการบริการของหน่วยงานดีขึ้น
2. ทำให้หน่วยงานรู้ถึงขีดความสามารถหรือขีดมาตรฐานที่ดีที่สุดของการทำงาน
3. ทำให้ผู้ปฏิบัติงานรับรู้ถึงผลงาน
4. ทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพและความพึงพอใจของผู้รับบริการ
5. ผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงานตั้งใจปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

พิม คงพูน (2529 : 21) ได้อธิบายถึงความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึก รัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติของบุคคลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ

สุรศักดิ์ นาถวิล (2544 : 15) อธิบายความพึงพอใจว่า เป็นการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งใด โดยแต่ละบุคคลมีประสบการณ์การรับรู้ การเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้มีความรู้สึกต่อการบริการในด้านคุณภาพตามความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกัน ซึ่งความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่าง ระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริง

อมร รักษาสัตย์ (2546 : 142) เห็นว่าความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการบริหารงานได้ เพราะการจัดการบริการ หมายถึงการให้บริการเป็นอย่างดี เป็นที่พึงพอใจของประชาชน

จรัส โพธิ์จันทร์ (2528 : 221-222) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกทางบวกในทางเป็นกลาง หรือทางลบ ความรู้สึกเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน กล่าวคือหากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางบวกการปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพสูงแต่หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางลบ การปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพต่ำด้วย

สุวัฒนาใบเจริญ (2540 : 12) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆเมื่อบุคคลอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาเพื่อกระทำสิ่งนั้นๆ

ศรัทธา วุฒิพงษ์ (2542 : 12) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจพอสรุปได้ว่าเป็น ความรู้สึกที่ดีที่ชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ และจะแสดงออกทางพฤติกรรมโดยการพอใจสิ่งใดแล้วก็อยากเข้าร่วมทั้งกายและจิตใจ

จุมพล สัตยาภรณ์ (2542 : 9) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึก ด้านทัศนคติ ซึ่งไม่จำเป็นต้องแสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไปได้แต่เป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้าโดยบ่งบอกทิศทางว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวกทิศทางลบหรือไม่มีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้านั้น

สรุปความพึงพอใจจากแนวคิดข้างต้นซึ่งเป็นความพึงพอใจจากการบริการทั้งองค์การของรัฐและเอกชนในเรื่องต่างๆ ดังนี้ผู้ศึกษาจึงสรุปความพึงพอใจต่อการให้บริการคือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความพึงพอใจจากการได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือความคาดหวังของตนหรือความต้องการของตนเอง ซึ่งในการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) จะประกอบไปด้วยผู้ให้บริการ (Man) การจัดการ (Management) การตอบสนองความต้องการของลูกค้า (Customer) ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการบริการคือความรวดเร็วไวเมื่อมนุษย์มีความต้องการอาจเป็นทางสรีระเช่นความหิวเมื่อเขาได้รับประทานอาหารทันทีด้วยบริการที่รวดเร็วทำให้ความทุกข์จากความหิวความกระวนกระวายหมดไป ความทุกข์ที่เราจะมีก็จะเป็นความสุขแทนที่ส่วนความพึงพอใจ ทางด้านจิตใจเช่นการร้องขอความช่วยเหลือ และได้รับการช่วยเหลือโดยเร็วผู้ร้องขอจะมีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามที่ตนเองคาดหวังไว้ในเวลาอันรวดเร็วความพร้อมเรื่องเวลาอุปกรณ์สถานที่ หรือบุคคลที่องค์การได้จัดไว้ให้มีเท่าที่ในการตอบสนองความต้องการและนโยบายขององค์กรสามารถกำหนดนโยบายได้ตรงกับความต้องการของลูกค้าด้วยความเป็นธรรมในการให้บริการที่เท่าเทียมกันตามลำดับก่อนหลังเมื่อลูกค้ามาติดต่อมีปริมาณมากเป็นปัจจัยหนึ่งของความพึงพอใจแต่ปัจจัยที่สำคัญ ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของบริการคือคน (Man) ซึ่งเป็นผู้เสนอและสนองความต้องการให้ลูกค้าได้ตรง ความต้องการด้วยใจจริงและพร้อมที่จะให้บริการแก่ลูกค้าด้วยความเต็มใจ (Service Mind)

2.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

Millet (1954) ได้กล่าวถึงหลักการบริการว่าให้พิจารณาใน 5 ประการด้วยกัน คือ

1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (Sati factory Service) คือ การบริการที่มีความยุติธรรมและเสมอภาค
2. การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (Timely Service) คือ การให้บริการตามความเร่งด่วน
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Amplify Service) คือ ความต้องการเพียงพอในสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) คือการให้บริการอย่างต่อเนื่องจนกว่า

จะบรรลุผล

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) คือ การพัฒนาการบริการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพให้มีความก้าวหน้าไปเรื่อยๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2539 : 38-40) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการที่สำคัญมีดังนี้

1. สถานที่บริการ การเข้าถึงการบริการได้สะดวก เมื่อประชาชนมีความต้องการย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการ ท่าเล ที่ตั้ง การกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึงเพื่อสะดวกแก่ประชาชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ

2. การส่งเสริมแนะนำการบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดขึ้นได้จากการได้ยืมข้อมูลข่าวสาร หรือบุคคลอื่นที่กล่าวถึงคุณภาพของการบริการไปในทางบวก ซึ่งตรงกับความน่าเชื่อถือก็จะมีความรู้สึกดีกับบริการดังกล่าว อันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการบริการตามมาได้

3. ผู้ให้บริการ ผู้บริหารการบริการ และผู้ปฏิบัติการบริการ ล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานบริการ ให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้น ผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการโดยคำนึงถึงความสำคัญของประชาชนเป็นหลัก ย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่ายเช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติงานหรือพนักงานบริการที่ตระหนักถึงประชาชนเป็นสำคัญ แสดงพฤติกรรมบริการและสนองบริการที่ลูกค้าต้องการความสนใจ เอาใจใส่อย่างเต็มที่ ด้วยจิตสำนึกของการบริการ

4. สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการ เกี่ยวข้องกับการออกแบบของอาคารสถานที่ ความสวยงามของการตกแต่งภายในด้วยเฟอร์นิเจอร์และการให้สีสันทน การจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน ตลอดจนการออกแบบวัสดุ เครื่องใช้งานบริการ จดหมาย ของจดหมาย เป็นต้น

5. กระบวนการบริการ วิธีการนำเสนอบริการในกระบวนการบริการ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน ประสิทธิภาพของการจัดระบบการบริการส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการแก่ลูกค้ามีความคล่องตัวและสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ

มณีวรรณ ต้นไทย (2533 : 66-69) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านความสะดวกที่ได้รับ
2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ
3. ด้านคุณภาพของการบริการ
4. ด้านระยะเวลาของการบริการ
5. ด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ

2.2.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ

สารโส ไชยสมบัติ (2534 : 15) ได้กล่าวถึงการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการว่าต้องพิจารณาถึงลักษณะของการให้บริการของหน่วยงาน ประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้มารับบริการในมิติต่างๆ ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการประเมินความพึงพอใจอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยการขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการประเมินให้แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบให้เลือกตอบหรือคำตอบอิสระ โดยเป็นคำถามที่อธิบายถึงความพึงพอใจในด้านต่างๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิคของผู้สัมภาษณ์ที่จะตั้งใจให้ผู้สัมภาษณ์ตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง
3. การสังเกต โดยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรมของผู้รับบริการตั้งแต่ ก่อนรับบริการ ขณะรับบริการ และหลังจากรับบริการ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานคำจำกัดความของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตการมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดูอู่ชุมชนตนเอง โดยให้มีความเหมาะสมเพียงพอ กับความต้องการของตนเองได้ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าถึงทุกครอบครัวจะต้องทำการผลิตอาหาร ถักทอเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายด้วยตนเอง แต่หมายถึงในหมู่บ้าน จะต้องมีความพอเพียงในระดับหนึ่ง (กรมการปกครอง, 2541 : 4 – 5)

มาฆะ ชิตตะสังคะ (2537 : 204 – 205) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การให้ความสำคัญ ในการผลิตเพื่อการยังชีพ และให้พอเพียงต่อความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานของบุคคล ในสังคมนั้นๆ ก่อนเป็นสำคัญ ให้ประชาชนรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ อยากได้อะไรก็มี ในสิ่งที่เกินแถมกำลังของตน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2540 : 1) ศึกษากระบวนการเศรษฐกิจของชุมชนไทยในอดีตว่าเป็นระบบ เศรษฐกิจแบบพอยังชีพ ผลิตพืชผล พืชพันธุ์ไว้เพื่อกิน เพื่อใช้เอง ไม่มีระบบการพึ่งพิงสังคมภายนอก มีความผูกพันกันสูง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความพอเพียงในตนเอง นับถือระบบเครือญาติเป็น สำคัญ และไม่มีการแข่งขันกัน เป็นต้น

ประเวศ วะสี (2542 : 4 – 6) ให้ความคิดเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่า ไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ผลิต ไม่ส่งออก ไม่ทำ เศรษฐกิจมหภาค แต่หมายถึง การที่มนุษย์เรามีความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการด้วยกัน ได้แก่ 1) พอเพียงสำหรับทุกคน 2) จิตใจพอเพียง 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง 5) ปัญญาพอเพียง 6) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรม พอเพียง และ 7) มีความมั่นคงพอเพียงไม่ใช้วาทะบารมีเดียวจนเดียวรวบ ซึ่งเมื่อทุกอย่างเกิดความ พอเพียง ก็จะเกิดความสมดุล คือ ความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งอาจจะเรียกในชื่ออื่นๆ ได้ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐานเศรษฐกิจสมดุล หรือเศรษฐกิจบูรณาการ เป็นต้น

นิคม มูลสิริคามะ (2542 : 263) ให้ความเห็นเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเป็นแนวทางพัฒนา ตามทฤษฎีใหม่ ที่ทำให้ประเทศไทยอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสง่างามน่าภาคภูมิใจ โดยที่สามารถผลิต ทรัพยากรได้ตามภูมิปัญญา และเทคโนโลยีแบบไทยมีความพอเพียงในครอบครัว ชุมชนมีความ เข้มแข็ง ช่วยตัวเองได้ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในศาสนาที่มีสังคมที่ สงบสุข กินดีอยู่ดีขึ้น การผลิตอุดมสมบูรณ์พอเพียงที่จะค้าขาย ไปยังต่างประเทศ

สุรเกียรติ์ เสถียรไทย (2542 : 257) ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเป็นปรัชญา ของการพัฒนา ตามกระแสเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีฐานคิดสำคัญที่การพัฒนาคนในชุมชน ทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไป กับการจรรโลงรักษาวินัยธรรมชุมชน ทั้งนี้การพัฒนาคนจะต้องเริ่มที่ การพัฒนาความคิดและจิตใจของคนให้รู้จักกิน รู้จักใช้ตามอัตภาพและความจำเป็นในการดำรงชีวิต จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตการมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดูชุมชนตนเองโดยให้มีความเหมาะสม เพียงพอกับ ความต้องการของตนเอง

2.2.2 หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

จากแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (กรมการปกครอง, 2541 : 4 – 5) ทรงมีแนวทาง ที่มุ่งให้คนไทยดำรงตนโดยยึดหลักของความสมถะ พึงพอใจกับสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ไม่อคติกับบุคคลที่มีสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ซึ่งแนวพระราชดำรัสล้วนแต่เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมชนบท อันได้แก่.การจะเป็นเช่นนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจ การเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน หมายความว่า อิ่ม खुตัวเองให้ได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่ ให้ตัวเอง สำหรับครอบครัวอย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่นี้ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้นักเศรษฐกิจต่างๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัยจริง อาจจะล้าสมัย เพราะว่าคนอื่นเขาก็ต้องมีการเศรษฐกิจที่ต้อง มีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง รู้สึกไม่หรูหราแต่เมืองไทย เป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า การผลิตที่พอเพียงทำได้ อย่างข้าวที่ปลูก เคยสนับสนุนให้ปลูกข้าวให้พอเพียงกับตัวเอง เก็บเอาไว้ในยุ้งเล็กๆ แต่ละครอบครัวเก็บและถ้ามีพอก็ขาย แต่คนอื่นกลับบอกว่าไม่สมควร โดยเฉพาะทางภาค อีสาน เขาบอกต้องปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อที่จะขาย อันนี้ถูกต้องข้าวหอมมะลิขายได้ดี แต่เมื่อขายแล้วของตัวเอง จะบริโภคต้องซื้อ จะซื้อจากใคร ทุกคนปลูกข้าวหอมมะลิในภาคอีสานส่วนมาก เขาชอบบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งใครจะเป็น คนปลูกข้าวเหนียว เพราะว่าประกาศโฆษณาว่าคนที่ปลูกข้าวเหนียวเป็นคนโง่ อันนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญเลย สนับสนุนบอกว่าให้เขาปลูกข้าวบริโภค เขาชอบข้าวเหนียวก็ปลูกข้าวเหนียว เขาชอบข้าวอะไรก็ตาม ให้เขา ปลูกข้าวอย่างนั้นและเก็บไว้เพื่อใช้บริโภคตลอดปี ถ้ายังมีที่ ที่จะทำนาปรังหรือมีที่มากพอสำหรับปลูกข้าว ก็ปลูก ข้าวหอมมะลิ เพื่อที่จะขายที่พูดอย่างนี้เพราะว่าข้าวที่ปลูกสำหรับบริโภคไม่ต้องเที่ยวรอบโลก ถ้าข้าวที่ซื้อมา ต้องข้ามจังหวัดหรืออาจข้ามประเทศมาค่าขนส่งนั้นก็บวกเข้าไปในราคาข้าว สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของเศรษฐกิจ แบบค้าขายภาษาฝรั่งเขาเรียก Trade economy ไม่ใช่แบบพอเพียง ซึ่งฝรั่งเรียก Self – sufficient economy ถ้าเรา ทำแบบที่ไหนทำได้ คือ เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเองเราก็อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อนอย่างทุกวันนี้เราเดือดร้อน สำหรับข้าวก็เห็นชัดสำหรับสิ่งอื่นประชาชนก็ต้องใช้ มีสิ่งของจำเป็นที่จะใช้หลายอย่างที่เราทำในเมืองไทยและ สามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออกใช้เองด้วย แต่สำหรับส่งออกนั้นก็มีวิธีการมากมายมีทางที่จะผ่านมากมายลงท้าย กำไรไม่เหลือ กำไรมันน้อย แต่ถ้าสามารถที่จะติดต่อโดยตรงอย่างกลองนี้เขาติดต่อโดยตรงเขาส่งไปเป็นหีบๆ ที่ลงเรือ ที่เรียกว่า Container ก็ส่งไปเต็ม Container ลงท้ายค่าขนส่งไม่แพงนัก พุทกลับไปที่กลับมาในเรื่องการค้า การบริโภค การผลิต และการขายรู้ว่าท่านทั้งหลายกำลังกลุ้มใจ ในวิกฤตการณ์ตั้งแต่คนที่ที่มีเงินน้อยจนกระทั่งคนที่มีเงินมาก แต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนให้กลับเป็น เศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด แม้จะไม่ถึงครึ่ง อาจจะเศษหนึ่ง ส่วนสี่ก็จะสามารถที่จะอยู่ได้ การแก้ไขจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่ายๆ โดยมากคน ก็ใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ว่าถ้าทำ ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็สามารถที่จะแก้ไขได้ หลักการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นครอบคลุมเนื้อหาสาระของการดำเนินชีวิตในวงกว้าง ทั้งในส่วนของการพึ่งตนเอง

และเศรษฐกิจชุมชน ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากกระแสพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ กำลังเป็นที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ทั้งใน ด้านทฤษฎี และด้านการปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ได้มีการเผยแพร่กระจายไปสู่ชุมชน สังคมชนบทไทย มากขึ้น หนังสือ “พระราชดำรัส” ขององค์พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงเรียบเรียง “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้น และขยายความได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบจรรยาบรรณ, 2541 : 7) ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 ผลิตอาหารเพื่อบริโภคเอง เหลือจึงนำออกขายทำให้มีกินอิ่ม ไม่มีภาระหนี้สิน และมีเงินออม ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 2 รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน ทำเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรม แปรรูปอาหาร ทำธุรกิจปั้มน้ำมัน ขายอาหารขายสมุนไพร ตั้งศูนย์ การแพทย์แผนไทย จัดการท่องเที่ยวชุมชน มีกองทุนชุมชน หรือธนาคารหมู่บ้าน ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 มีการเชื่อมโยงกับบริษัทที่ประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ รวมถึงการส่งออกจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่งผลให้เกิดการตื่นตัว และมุ่งมั่นที่จะศึกษาค้นคว้า ตามแนวคิดทฤษฎีใหม่กันมากขึ้น เช่นเดียวกันกับนักวิชาการหลายท่านซึ่งได้ รวบรวม แนวคิดหลักวิธีการปฏิบัติทางทฤษฎีใหม่

2.2.3 แนวคิดสู่การดำเนินกิจกรรมเส้นทาง “เศรษฐกิจพอเพียง”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเรื่องความ “พอมีพอกิน” ซึ่งถือเป็น รากฐานสำคัญของ “เศรษฐกิจพอเพียง” แม้จะมีการพูดถึงแนวคิดที่ว่าอย่างกว้างขวางใน 31 ปีหลัง แต่การนำมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจได้จริงหรือท่ามกลางการแข่งขันที่สูง ธุรกิจจะดำรง “ความพอเพียง” ได้อย่างไรและในฐานะองค์กรแสวงหากำไร

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2545 : 8) ประธานสถาบันไทยพัฒน์ ในฐานะนักวิจัยกล่าวว่า “ธุรกิจเอกชนสามารถประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่พิสูจน์ว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในวงเกษตรกรรม เรื่องหนึ่งคือ พระราชดำรัสที่พระเจ้าอยู่หัวเคยให้ไว้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้ให้เห็นชัดเจนอยู่แล้ว ว่าธุรกิจสามารถนำไปปฏิบัติได้ และจากการทำวิจัยโครงการศึกษาและจัดทำฐานข้อมูลกลุ่ม / องค์กร / พื้นที่ ที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตในระยะที่ 1 ก็พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 626 กลุ่ม พบว่ามีธุรกิจอยู่ในนั้นด้วย” จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ตัวชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จที่ไม่ได้จำกัดวงแคบอยู่แค่เกษตรกรรมเท่านั้น ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร ทุกชุมชน ยังสามารถนำไปปรับใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงให้เข้ากับงานและชุมชนของตนเองได้

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคุ้มค่า

การประเมินความคุ้มค่า หมายถึง การประเมินการดำเนินการกิจของภาครัฐเพื่อให้ได้ผลผลิตผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลประโยชน์ที่สมดุลกับทรัพยากรที่ใช้ ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นได้ทั้งผลสำเร็จที่พึงประสงค์ และผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน สังคม ทั้งที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้และไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้การประเมินความคุ้มค่า ให้ความสำคัญกับการประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

1. ประสิทธิภาพ หมายถึง การประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตตามวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาจากผลผลิตเทียบกับต้นทุนทั้งหมดการจัดหาทรัพยากรที่ได้มาตรฐานมีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมรวมทั้งมีกระบวนการทำงานที่ประหยัดทรัพยากรประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการผลิตและการประหยัดโดยประสิทธิภาพการผลิตจะวัดจากประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการจัดการและการปฏิบัติงาน และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

2. ประสิทธิภาพ เป็นการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการปฏิบัติการโดยเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการปฏิบัติการที่มีความสอดคล้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดว่าจะได้รับที่กำหนดไว้ก่อนดำเนินการหรือไม่ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 3 ด้าน ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติการ ความพึงพอใจและคุณภาพการให้บริการ

3. ผลกระทบ หมายถึง ผลอันสืบเนื่องจากการปฏิบัติการ ทั้งที่คาดหวังหรือตั้งใจและไม่ได้คาดหวัง ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างและภายหลังการปฏิบัติการที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่นหรือการปฏิบัติการของหน่วยงานอื่น หรือประชาชนทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มอื่น ทั้งในและนอกพื้นที่ครอบคลุมถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมรวมทั้งผลกระทบด้านบวกและลบในมิติที่สามารถประเมินในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงผลกระทบในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินงานตามภารกิจของภาครัฐด้วย

2.4.1 ตัวชี้วัดในการประเมินความคุ้มค่า

1. การประเมินประสิทธิภาพตัวชี้วัด ได้แก่ ต้นทุนต่อหน่วย สัดส่วนผลผลิตต่อทรัพยากร และสัดส่วนค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าใช้จ่ายตามแผน

2. การประเมินประสิทธิผลตัวชี้วัด จะวัดจากระดับความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ประโยชน์และคุณภาพการให้บริการ

3. การประเมินผลกระทบตัวชี้วัด จะวัดจากสะท้อนการปฏิบัติการว่ามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม หรือสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด

การลงทุนโครงการเพื่อประเมินความคุ้มค่าในการประเมินต้นทุนของโครงการเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความคุ้มค่านั้นผู้ประเมินจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจโดยถูกต้องเพื่อมิให้การประเมินโครงการเกิดความผิดพลาดโดยประเด็นที่เกี่ยวข้องในการประเมิน ประกอบด้วย

1. ต้นทุนของโครงการ คือ ต้นทุนการลงทุนที่คิดลดในแต่ละปีตลอดวัฏจักรโครงการ

2. วิธีการประเมินและประมาณการต้นทุนของโครงการลงทุนจะถูกต้องหรือไม่อยู่ที่การประมาณการระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการให้ถูกต้อง ซึ่งอาจจะพิจารณาจากอายุการใช้งาน หรือช่วงเวลาที่เกิดผลผลิตของโครงการจะเกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมักจะเป็นระยะปานกลางถึงระยะยาวนอกจากวิธีนี้ในบางโครงการอาจจะคำนวณระยะเวลาในการประเมินต้นทุนโครงการจากวันเริ่มโครงการจนถึงวันที่คาดว่าจะมีการชำระบัญชีของสินทรัพย์หรือหนี้สินของโครงการจนมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินเป็นศูนย์ นั่นคือวันที่ในอนาคตที่โครงการถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว

การกำหนดช่วงเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการมีความสำคัญ เพราะจะให้ผลลัพธ์ของการประเมินโครงการที่แตกต่างกันออกไปอย่างมาก และอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจที่แตกต่างกันด้วยเช่น โครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานอาจจะใช้เวลาอย่างน้อย 20 ปีก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาของการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของโครงการนั้นๆ ต้นทุนที่ไม่รวมอยู่ในโครงการลงทุน คือ ต้นทุนทางบัญชี ที่ไม่มีสภาพเป็นตัวเงิน

3. ผู้ประเมินโครงการจะสามารถประเมินความยั่งยืนทางการเงินของโครงการลงทุนได้เมื่อรู้ข้อมูลต่อไปนี้

- (1) ต้นทุนของการลงทุนในโครงการ
- (2) ต้นทุนของการดำเนินโครงการ
- (3) รายรับหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ

ทั้งนี้โครงการลงทุนใดๆ จะถือว่ามีความยั่งยืนทางการเงินหรือความคุ้มค่า (Financial Sustainability) ทางการเงินก็ต่อเมื่อโครงการนั้นไม่มีความเสี่ยงในการที่จะขาดสภาพคล่องในการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่มีกระแสเงินสดไหลเข้ามาในโครงการกับช่วงเวลาที่ต้องชำระคืนหนี้

4. ต้นทุนของโครงการจะนำไปเปรียบเทียบกับรายได้หรือผลประโยชน์จากโครงการเพื่อหาผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนหรือผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์แล้วแต่กรณีโดยที่มูลค่ากิจการอนาคตที่ไม่ปรากฏในงบการเงินเป็นสินทรัพย์ซ่อนเร้น (Hidden Asset) ที่ยังไม่ได้นำไปแสดงไว้ในงบการเงิน มูลค่ากิจการส่วนนี้อาจจะมาจากกิจกรรมของกิจการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ส่วนหนึ่งและทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่ามีทักษะที่สร้างคุณค่าแก่กิจการ (Value Creation) โครงการลงทุนในลักษณะที่ต้องการจะประเมินหาว่าทำให้มูลค่ากิจการเพิ่มขึ้นหรือไม่เช่นนั้น การวิเคราะห์หาผลตอบแทนในมุมมองของความคุ้มค่าทางการเงินอาจจะไม่สะท้อน เพราะเมื่อคิดในด้านความคุ้มค่าทางการเงินแล้ว อาจจะปรากฏว่าให้ผลตอบแทนทางการเงินติดลบ แต่ในมุมมองของการเพิ่มมูลค่าของกิจการโครงการลงทุนดังกล่าวถือว่าคุ้มค่าหากเป็นการวิเคราะห์ด้วยความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์แทน ดังนั้น การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จึงใช้ในการประเมินโครงการลงทุน ที่มุ่งหวังจะพิจารณาสวัสดิการทางเศรษฐศาสตร์ หรือผลประโยชน์ต่อสังคมชุมชน ประเทศมากกว่า (คู่มือการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจการรัฐ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553). สภาพัฒน์ (หน้า 25)

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมสามารถสรุปได้ดังนี้

Chambers dictionary ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมดังนี้ (Coyne, 1996)

1. การมีส่วนรับผิดชอบ (to have a share) หรือการเข้าไปมีส่วนร่วม (take part in)
2. การมีส่วนร่วมในการกระทำ (the act of participation)
3. การเข้าร่วมในสิ่งที่มีอารมณ์สนใจ (to engage the emotional interest of)

Brownlea (1987) อ้างถึงใน Coyne (1996) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง หรือการได้รับอนุญาตให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการบริการหรือประเมินผลการบริการ หรือการเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือเป็นผู้ขอคำปรึกษาในประเด็นปัญหาต่าง

Cahil (1996) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำหรือในสถานการณ์ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกับผู้อื่น

อภิศักดิ์ ไผ่ทองคำ (2539) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ (Contribution) ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นรวมทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบของกลุ่มดังกล่าว

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุม การใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน การสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปแบบส่วนบุคคล กลุ่มชนสมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

ปรีชญา เวสารัชช์ (2528) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตนในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชน

ดุขฎิ อายูวัฒน์ และคณะ (2535) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยในการเข้าร่วมอาจจะเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้การเข้าร่วมมีทั้งกลุ่มหรือองค์กร

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541, หน้า 17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

นิคม สุวรรณทา (2542, หน้า 29) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกันจากการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม ได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำและร่วมแก้ไขทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

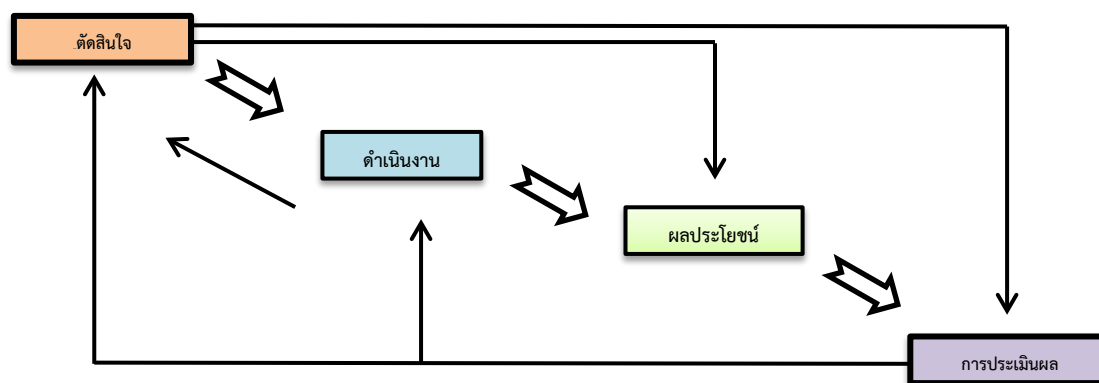
เข็มเพชร แก่นสา (2543, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการพัฒนาหรือประกอบกิจการใดๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ โดยให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ในขั้นตอนของกิจกรรม นับตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา กำหนดจุดประสงค์ วางแผนร่วมปฏิบัติงาน จนถึงขั้นประเมินผล พยายามสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนว่ากิจกรรมที่กระทำอยู่นั้น เป็นผลงานที่พวกเขาต้องรับผิดชอบ กรณีที่กิจกรรมมีกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องต้องพยายามดึงตัวแทนของกลุ่มให้มาปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับผลที่ตามมาของกิจกรรมนั้น

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531, หน้า 101) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันและเต็มที่ของกลุ่มบุคคล ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องประกันว่า สิ่งที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดนั้นจะได้รับการตอบสนองและทำให้ความเป็นไปได้มากขึ้นกว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอกันไป

จากความคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมที่กล่าวไว้ข้างต้น อาจพอสรุปได้อย่างกว้างๆ ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การได้รับการกระตุ้นจิตใจ หรือสร้างความสนใจ ชักจูงให้เกิดความรู้สึกอยากที่จะเข้าร่วมร่วมมือ ร่วมใจ ในการคิด ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบต่อการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้กับกลุ่ม หมู่ คณะ องค์กรหรือสังคมที่ตนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์หรือเป็นสมาชิกอยู่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

2.5.2 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Shadid and orher (1982) ได้ให้ความเห็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนจากแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 วงจรของการมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) กำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) องค์กรประกอบการดำเนินงานโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้ด้วยวิธีการใด จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครทำประโยชน์ให้โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้ด้วยวิธีการใดเช่นการช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ในโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในเชิงบวก และผลที่เกิดขึ้นในเชิงลบเป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตคือ ความเห็น (views) ความชอบ (preference) และความคาดหวัง (expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆได้

Cohen and Uphoff (1980) ได้แบ่งขั้นตอนลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) เกิดขึ้นจากการพัฒนานำไปเป็นผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทศนีย์ ไทยาภิรมย์ (2526) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ร่วมคิด : สภาพปัญหาที่มีอยู่ และสาเหตุปัญหา
2. วางแผน : วิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาพิจารณาทางเลือก
3. ดำเนินการ : ดำเนินงานตามโครงการและแผนกำหนดโครงการและแผนงาน
4. ติดตามประเมินผล : ประเมินผลความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นระยะๆและแก้ไข

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ 8 ประการ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร
2. ร่วมคิดหรือสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาขององค์กร หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือสนองความต้องการขององค์กร

3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดหรือแก้ไขและสนองความต้องการขององค์กร

4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

8.ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เกิดประโยชน์ได้ตลอดไป

อคิน ระพีพัฒน์ (2527) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537: 188) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ประการตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Inclusive organization) เช่น การรวมกลุ่มของเยาวชนกลุ่มต่างๆ
- 2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางสังคม (Indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative organization) เช่น กรรมการของกลุ่ม หรือชุมชนกรรมการหมู่บ้าน
- 3) การที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม (Open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนประชาชน (Non representative organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา

สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมก็คือ การที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมจัดการร่วมดำเนินการ และร่วมตัดสินใจในกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุเป้าหมายตลอดจนร่วมติดตามการประเมินผลงานด้วย

2.5.3 แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมลักษณ์ ไชยเสรีฐ (2549) ได้แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้านหลัก คือ ด้านประชาชน (Public) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) และด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วม (Participation) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็น บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการพัฒนา ช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับและก่อให้เกิด ผลประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่าย ดังนี้

- 1) การรับรู้ (Perception) ต้องสร้างสำนึกให้ทั้งภาครัฐและประชาชนมีความตระหนัก การรับรู้การยอมรับในสิทธิหน้าที่และส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่ายโดยภาครัฐนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องสร้างสำนึกใหม่ ว่ากิจการที่ตนรับผิดชอบไม่ใช่ “รัฐกิจ” หรือ “กิจการของรัฐ” ที่ตนเท่านั้นมีสิทธิตัดสินใจ แต่เป็นสาธารณกิจที่สาธารณชนชอบที่จะมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมกระทำหรือตรวจสอบ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปรับทัศนคติให้ได้เช่นนี้ ก็ต้องเผชิญกับสถานะที่อาจเกิดข้อขัดแย้งกับประชาชนกลุ่มที่ต้องการมีส่วนร่วมได้ ส่วนภาคประชาชน การตระหนัก การรับรู้และยอมรับในสิทธิหน้าที่ตลอดจนการมีส่วนร่วมนั้น ต้องเข้าใจว่าตนและผู้อื่นต่างก็มีสิทธิหน้าที่

และส่วนร่วมเสมอกันตามหลักการเท่าเทียมกัน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องยอมรับการ “ประสานประโยชน์” มิฉะนั้นความแตกต่างในผลประโยชน์และจุดยืนจะนำไปสู่ความขัดแย้ง และความรุนแรงในที่สุด

2) ทศคติ (Attitude) ต้องสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติของบุคลากรภาครัฐและภาคประชาชน ทั้งสองฝ่าย ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกล่าวคือ ภาครัฐจะต้องเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเรื่องที่ต้องส่งเสริมเพื่อประโยชน์หลายประการ อาทิ เพื่อการได้ข้อมูลข้อเท็จจริง และความคิดที่หลากหลาย รวมทั้งบุคลากรภาครัฐผู้รับผิดชอบด้านการมีส่วนร่วมจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนและต่อกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนั้นหากทั้งสองฝ่ายต่างมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมและต่อกันแล้ว ความร่วมมือ “ประชารัฐ” ก็จะพัฒนา ได้ดียิ่งขึ้น

3) การเป็นตัวแทน (Representation) การสรรหาและคัดเลือกตัวแทนจะต้องคำนึงถึงประชาชน ทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย เพื่อให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายทุกกลุ่มนั้นมีตัวแทนเข้าไปร่วมด้วย จะได้ประสาน ผลประโยชน์กันจนลงตัวและเกิดความเป็นธรรมขึ้น รวมทั้งควรคำนึงถึงคุณสมบัติของตัวแทนที่ต้องการด้วย โดยพิจารณาจากคุณสมบัติในด้านต่างๆ เช่น ทักษะและความสามารถที่เกื้อหนุนกันความสอดคล้องของ เทคโนโลยี วัตถุประสงค์ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร การตอบสนองซึ่งกันและกันความรับผิดชอบ ความมั่นคง ด้านการเงิน ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่น เป็นต้น

4) ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) การมีส่วนร่วมนั้น ต้องสร้างให้สมาชิกมีความเข้าใจและมีความจริงใจในการเข้าร่วม สิ่งที่จะได้ตามมาคือ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) ในองค์กรโดยการสร้างความ เชื่อมั่นและไว้วางใจกันนั้น ต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน กำหนดให้เป็นรูปธรรมและเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งการสร้าง ความเชื่อถือ ศรัทธา ความไว้วางใจกันละกัน เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วม ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

5) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information-sharing) สร้างกลไกเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งด้านที่เป็นข้อเท็จจริงและด้านที่เป็น ความคิด ความรู้สึก ความคาดหวัง ได้ถูกแสดงออกอย่างหลากหลายกลุ่มลึกและสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การวินิจฉัยปัญหาและการเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและตรงกับความต้องการมากขึ้น ผลที่ตามมาคือทำให้การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและการวางแผนดำเนินไปได้อย่างรอบรู้ รอบคอบ และรอบด้านยิ่งขึ้น โดยการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความรู้และมี ข้อมูลข่าวสารเพียงพอในนโยบายที่ตนต้องการมีส่วนร่วม ข้อมูล ข่าวสารเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นของ หน่วยงานที่เป็นผู้ริเริ่มนโยบาย บางส่วนเกิดจากการศึกษาของนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน ดังนั้น ประชาชนที่สนใจการมีส่วนร่วมกับนโยบายใดอาจไปขอความร่วมมือและข้อมูลจากบุคคล และองค์กรเหล่านั้น

6) ฉันทามติ (Consensus) การมีส่วนร่วมเป็นการสร้างฉันทามติ โดยการให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนร่วมกันหาทางออกสำหรับการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ในทางสันติเป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม

7) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) องค์การมีส่วนร่วมต้องสร้างให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ในองค์กร คือ จะต้องจัดกิจกรรมที่ทำให้มีการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นของกันและกัน เป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two Ways Communication) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันซึ่งจะนำไปสู่ การลดอคติที่มีต่อกันและเกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นระหว่างผู้ที่เข้า

8) ความประสงค์หรือความมุ่งหมาย (Purpose) ต้องกำหนดความประสงค์หรือความมุ่งหมาย ในการมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่ การมีความมุ่งหมาย ที่ต้องการบรรลุชัดเจนจะนำทางให้สมาชิกผู้เข้าร่วมได้เข้าใจตรงกันและเดินไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะสะท้อน ให้เห็นความเป็นเอกภาพทางความคิดเห็นเอกภาพในการดำเนินกิจกรรมและความเข้มแข็งขององค์กร

9) การประเมินผล (Appraisal) ต้องมีระบบการประเมินผล เนื่องจากการประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่ง ในกระบวนการมีส่วนร่วม และถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารในการบริหารทรัพยากรบุคคล ให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรใดที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นธรรมโปร่งใสและซื่อสัตย์คนคิส่วนตัว ออกได้มากที่สุด ถือว่าองค์กรนั้นใช้เครื่องมือได้อย่างได้ผลและเกิดประโยชน์

10) ความโปร่งใส (Transparency) ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การมีส่วนร่วมให้มีความโปร่งใส เนื่องจากการมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบ การใช้ดุลยพินิจสำหรับการตัดสินใจ ของรัฐบาลและหน่วยงานรัฐ ซึ่งจะก่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการลดการทุจริตและข้อผิดพลาด ของนโยบายแผน โครงการลงได้ โดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กร ซึ่งความโปร่งใส เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีประกอบด้วย ความไว้วางใจการเปิดเผยข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล และกระบวนการตรวจสอบ

11) ความเป็นอิสระ (Independence) องค์การมีส่วนร่วมจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย โดยการให้เกียรติ ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน สมาชิกทุกคนในองค์กรมีอิสระทางความคิด การที่สมาชิก มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจจะเป็นปัจจัยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งหลักการ และเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมประการหนึ่ง คือ ความเป็นอิสระ หรือความสมัครใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม การบังคับไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของการคุกคาม การระดม และการว่าจ้าง ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วม

12) ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง (Onward-doing) องค์การมีส่วนร่วมต้องเปิดโอกาสประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้ใหม่ ความคิดใหม่ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐจะต้องเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมและเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมด้วยการให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจในบทบาทของการมีส่วนร่วมภาคประชาชน รวมทั้งมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง โดยความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วม ของประชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่องจะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วม รวมทั้งจะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการเปลี่ยนแปลงจะเป็นไป ในทิศทางที่พึงปรารถนา ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน และสังคม

13) เครือข่าย (Network) ส่งเสริมให้มีการผนึกกำลังร่วมกันของทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน ในลักษณะเครือข่ายคือ การที่จะต้องมาทำความเข้าใจกันมาผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียวที่สำคัญต้องเป็นไป เพื่อสร้างผลประโยชน์ในเชิงการทำงานร่วมในรูปกิจกรรม โครงการ แผนงานที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกัน ต้องผนึกกำลัง ขอความร่วมมือ หรืออาศัยการทำกิจกรรมร่วมมือกันหลายองค์กรซึ่งเครือข่ายความร่วมมือจะต้องเกิดขึ้นจาก วิถีคิดของสมาชิก ผู้บริหาร และบุคคลในชุมชนเป็นหลัก โดยเครือข่ายความรู้นั้น จำเป็นต้องให้มีตัวแทน ของประชาชนมาพบปะ พูดคุย เพื่อก่อตัวและกล่าวถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน ดังนั้น เครือข่ายการมีส่วนร่วม จึงเป็นกระบวนการเชื่อมโยงสมาชิกในกลุ่มหรือเชื่อมโยงองค์การการมีส่วนร่วมกับสมาชิก ประชาชน และกลุ่ม/ องค์กรต่างๆในชุมชนเข้าด้วยกัน โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมใน แนวราบขององค์การการมีส่วนร่วม และชุมชนรวมทั้งเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนประชาชนให้สามารถพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยอาศัยเครือข่าย การมีส่วนร่วมในการทำงานของคนในชุมชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของคน และปัญหาส่วนรวมในชุมชน ซึ่งการดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

กล่าวสรุปได้ว่าแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องเริ่มต้นด้วย การสร้างสำนึก เพื่อให้ภาครัฐและประชาชนรับรู้ปัญหาประกอบกับการสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชน หลังจากนั้นสรรหาตัวแทนของแต่ละกลุ่มเพื่อจะได้ประสานประโยชน์ให้ลงตัว แล้วสร้างให้สมาชิก มีความเข้าใจและมีความจริงใจในการเข้าร่วมสามารถทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้แล้วสร้างฉันทามติร่วมกัน แต่ภายในองค์กรจะต้องสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันภายในองค์กร การทำกิจกรรมใดๆ จะต้องกำหนดความ ประสงค์หรือความมุ่งหมายในการมีส่วนร่วมให้ชัดเจน และต้องมีระบบประเมินผลจากกระบวนการของการมีส่วนร่วม ทั้งหมด ปรับปรุงกลไกการทำงานให้เกิดความโปร่งใส มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ที่สำคัญต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เมื่อทำงานภายในองค์กร ประสบผลสำเร็จแล้วก็ต้องมองหาพันธมิตรสร้างเครือข่ายเพื่อผนึกกำลังร่วมกัน ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยน ข้อมูลร่วมกัน

2.5.4 เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

ประกอบด้วย 3 ประการคือ

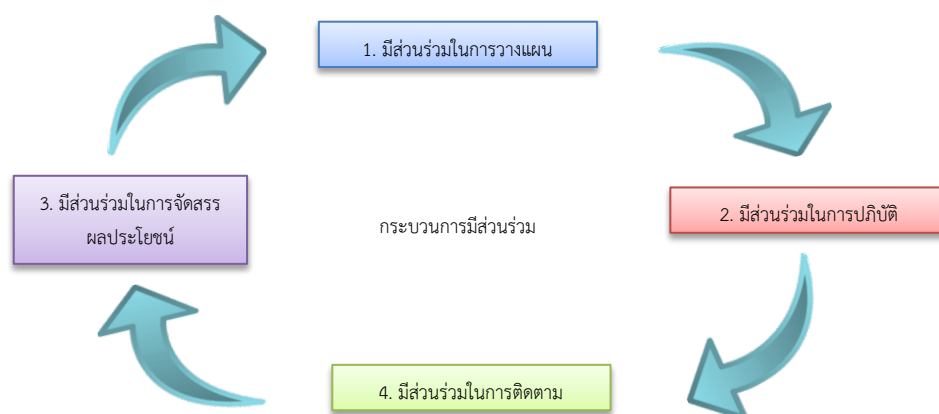
1. การมีอิสรภาพในการเข้าร่วม หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วย ความสมัครใจ การถูกบังคับให้เข้าร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
2. มีความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม อาทิมีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ นั้นแสดงว่า จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้พวกเขาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่า ผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี 3 ด้าน คือ

1. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆจะต้องมี วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่บุคคลจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายอย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้ว โดยพื้นฐานโดยแท้จริงนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุกประเด็น ดังนั้นจึงมีแนวทางทั่วไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมได้แก่

- 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ
- 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
- 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม
- 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
- 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

แผนภาพที่ 2 กระบวนการมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 1 มีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วยการรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการประกอบด้วยการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์หรือผลของกิจกรรมหรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของบุคคลจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณาแต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าต้องมีอิสรภาพ ความเสมอภาคและความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต้องมี

กิจกรรมเป้าหมายและต้องมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วมและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากบุคคล

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.6.1 ประวัติและความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

การจัดรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงแก้ไขและวิวัฒนาการมาตามลำดับ โดยจัดให้สภาจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 ฐานะของสภาจังหวัดขณะนั้น มีลักษณะเป็น องค์การแทนประชาชนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแนะนำแก่คณะกรรมการจังหวัดยังมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ที่แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ตามกฎหมายต่อมาในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 ขึ้นโดยมีความประสงค์ที่จะแยกกฎหมายที่เกี่ยวกับสภาจังหวัด ไว้โดยเฉพาะสำหรับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฯ นั้น ยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทของสภาจังหวัด ไปจากเดิม กล่าวคือ สภาจังหวัดยังคงทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของคณะกรรมการจังหวัดเท่านั้น จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบบริหารราชการในส่วนจังหวัดของกระทรวง ทบวงกรมต่างๆ โดยตรงแทนคณะกรรมการจังหวัดเดิม โดยผลแห่งพระราชบัญญัตินี้ทำให้สภาจังหวัดมีฐานะเป็นสภา ที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เนื่องจากบทบาทและการดำเนินงานของสภาจังหวัดในฐานะที่ปรึกษา ซึ่งคอยให้คำแนะนำและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของจังหวัดไม่สู้จะได้ผลตามความมุ่งหมายเท่าใดนักจึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพโดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการ ปกครองตนเองยิ่งขึ้นในปี พ.ศ. 2498 อันมีผลให้เกิด "องค์การบริหารส่วนจังหวัด" ขึ้นตามภูมิภาค ต่อมาได้มีการประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยการจัดระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เมื่อสภาจังหวัดแปรสภาพมาเป็นสภากการปกครองท้องถิ่นจึงมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจอำนาจหน้าที่และบทบาทของสภาจังหวัดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จึงขอแบ่งระยะวิวัฒนาการของสภาจังหวัดออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1. ในอดีต (พ.ศ. 2476 - 2498) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 ที่ได้มีการจัดตั้งสภาจังหวัดขึ้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ซึ่งนับเป็นจุดกำเนิดและรากฐานของการพัฒนาที่ทำให้ มีหน่วยงานปกครองท้องถิ่นในรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นจนถึงปี พ.ศ.2498 นั้น อาจกล่าวโดยสรุปถึง ฐานะอำนาจหน้าที่บทบาทของสภาจังหวัดได้ว่ามีลักษณะดังนี้ ฐานะสภาจังหวัดในขณะนั้นก็ยังมิได้มีฐานะ เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นและเป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามกฎหมาย เป็นเพียงองค์กรตัวแทนประชาชนรูปแบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่จังหวัด ซึ่งพระราชบัญญัติ

บริหารราชการแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาค อำนาจการบริหารงานในจังหวัดอยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานสภาจังหวัด จึงมีบทบาทเป็นเพียงที่ปรึกษาเกี่ยวกับกิจการของสภาจังหวัดแก่คณะกรรมการ จังหวัดและคณะกรรมการจังหวัดไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเสมอไป กระทั่งในปี พ.ศ. 2495 ได้มีการตรา พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนแผ่นดินกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด สภาจังหวัด เปลี่ยนบทบาท จากสภาที่ปรึกษาของกรรมการจังหวัดมาเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับอำนาจหน้าที่ ของสภาจังหวัดพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 มาตรา 25 ได้กำหนดให้สภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ตรวจและรายงานเรื่องงบประมาณที่ทางจังหวัดตั้งขึ้นและสอบสวนการคลังทางจังหวัดตามระเบียบ ซึ่งจะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้

2. แบ่งสรรเงินทุนอุดหนุนของรัฐบาลระหว่างบรรดาเทศบาลในจังหวัด

3. เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อคณะกรรมการจังหวัดในกิจการจังหวัดดังต่อไปนี้

ก. การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข. การประถมศึกษาและอาชีวศึกษา

ค. การป้องกันโรค การบำบัดโรค การจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล

ง. การจัดให้มีและบำรุงทางบก ทางน้ำ

จ. การกสิกรรมและการขนส่ง

ฉ. การเก็บภาษีอากรโดยตรงซึ่งจะเป็นรายได้ส่วนจังหวัด

ช. การเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และเขตเทศบาล

4. ให้คำปรึกษาในกิจการคณะกรรมการจังหวัดร้องขอ

ระยะที่ 2. ในปี (พ.ศ. 2498 - 2540) การจัดตั้งและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการส่วนจังหวัดพ.ศ. 2498 ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีฐานะเป็นนิติบุคคลและประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่ง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดอำนาจ หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนาและการส่งเสริม วัฒนธรรม การสาธารณสุข การป้องกันโรค การบำบัดโรคและการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาลฯ เป็นต้น นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังอาจทำกิจการซึ่งอยู่นอกเขตเมื่อกิจการนั้นจำเป็นต้องทำและเป็นการ เกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่อยู่ภายในเขตของตนโดยได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล สภาจังหวัดหรือสภาตำบลที่เกี่ยวข้องนั้นและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยแล้วด้วย

ระยะที่ 3. ปี (พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 114 ตอนที่ 62 ก ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2540 โดยใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2540 เป็นต้นมา พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายที่กล่าวถึงระเบียบวิธีการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแทนที่องค์การบริหารส่วนบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 สำหรับเหตุผลของการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้อาจพิจารณาได้จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติซึ่งระบุว่า "โดยที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ทั้งจังหวัดที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลและเทศบาล เมื่อได้มีพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้สมควรปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้สอดคล้องกันและปรับปรุงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น" นอกจากจะพิจารณาในเหตุผลของพระราชบัญญัติแล้ว จากบันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งพิจารณาร่างพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครั้งที่ 2 วันที่ 13 มีนาคม 2540 ที่ประชุมได้อภิปรายประเด็นวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายสรุปว่า

1. เพื่อจัดระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพซึ่งปัจจุบันมีปัญหาด้านการบริหารการจัดการด้านพื้นที่และรายได้เข้าซ้อน
2. เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการขยายความเจริญเติบโตของแต่ละท้องถิ่น
3. เพื่อเป็นการถ่ายโอนอำนาจการปกครองส่วนภูมิภาคมาสู่ท้องถิ่น โดยให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดทำหน้าที่ในการประสานกับองค์กรปกครองท้องถิ่นการประสานกับรัฐบาลและตัวแทนหน่วยงานของรัฐ การถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณที่เคยอยู่ในภูมิภาคไปอยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด
4. เพื่อเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นโดยจะเพิ่มอิสระให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากขึ้นด้วยโดยการลดการกำกับดูแลจากส่วนกลางลง

2.6.2 โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

1. **ฝ่ายนิติบัญญัติ** มาจากการเลือกตั้งในท้องถิ่นเรียกว่า "สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด" จากทุกอำเภอและกิ่งอำเภอรวมกัน ทำหน้าที่ในสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อการออกข้อบัญญัติงบประมาณการกำหนดนโยบายการอนุมัติจัดทำแผนพัฒนาการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามมติของสภา สำหรับจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะมีได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรปีสุดท้ายที่มีการเลือกตั้งคือ ในจังหวัดที่มีราษฎรไม่เกินห้าแสนคน มีได้ 24 คน มีราษฎรตั้งแต่ห้าแสนคนไม่เกินหนึ่งล้านคนมีได้ 30 คน มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งล้านคนไม่เกินหนึ่งล้านห้าแสนคน มีได้ 36 คน มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งล้านห้าแสนคนไม่เกินสองล้านคน มีได้ 42 คน และมีราษฎรตั้งแต่สองล้านคนขึ้นไป มีได้ 48 คน ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 9 โดยจะอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี

2. ฝ่ายบริหาร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัจจุบันมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2546 (เดิมมาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วยกัน) และให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นเป็นคณะผู้บริหารสำหรับจำนวนที่จะแต่งตั้งได้นั้นให้ถือจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเกณฑ์คือ จังหวัดใดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คนจังหวัดใดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 คน และจังหวัดใดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 คนตามลำดับ ซึ่งได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 35 ทั้งนี้มีหน้าที่ในการบริหารงานตามภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล เพื่อความมั่นคงความสงบเรียบร้อย และประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม

2.6.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๒ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ มาตรา ๔๕ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

- ๑) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
 - ๒) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
 - ๓) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
 - ๔) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
 - ๕) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
 - ๖) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๘ เฉพาะภายในเขตสภาตำบล
 - (๖/๑) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในการดูแลการจราจร และการรักษาความสงบเรียบร้อย
 - (๖/๒) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (๖/๓) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - (๖/๔) จัดการ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก
 - (๖/๕) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการท้องถิ่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
 - (๖/๖) จัดทำกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคอาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๕/๑ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๔๖ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่น หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่น ที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่น หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีดังนี้

มาตรา ๑๗ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

๑) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

๒) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาท้องถิ่น

๓) การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๔) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๕) การคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖) การจัดการศึกษา

๗) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

๘) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการพัฒนาท้องถิ่น

๙) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๑๐) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

๑๑) การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลรวม

๑๒) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ

๑๓) การจัดการและดูแลสถานียขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

๑๔) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

๑๕) การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ

๑๖) การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๑๗) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

๑๘) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

๑๙) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

๒๐) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ และหอจดหมายเหตุ

๒๑) การขนส่งมวลชน และการวิศวกรรมจราจร

๒๒) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒๓) จัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด

๒๔) จัดทำกิจกรรมได้อันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วน จังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒๕) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

๒๖) การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่น

๒๗) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

๒๘) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็น อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

๒๙) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองที่ใหญ่ ที่ต้องดูแลและพัฒนา ท้องถิ่นทั้งจังหวัดในทุกๆ ด้าน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์สุข ของประชาชนอันจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดครอบคลุมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

2.7 แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2566-2570 เป็นกรอบ ทิศทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยได้ทบทวนจาก กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น (พ.ศ. 2561-2565) ที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น และภาคส่วนต่างๆ ได้ร่วมกันคิดและจัดทำขึ้น การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น (พ.ศ. 2566-2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบูรณาการโครงการพัฒนาที่จะดำเนินการร่วมกันภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกรอบยุทธศาสตร์ฯ มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาในระดับต่างๆ และตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ภายใต้ ศักยภาพการพัฒนาและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น ตามยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว
- 2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างครบวงจร
- 4) ส่งเสริม สนับสนุน การประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามศักยภาพแก่ประชาชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
- 5) ส่งเสริม สนับสนุน การประกอบอาชีพทางเลือก และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มรายได้ และรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2566-2570,2566)

บทที่ 3

วิธีการติดตามและประเมินผล

ในการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้กำหนดหัวข้อและวิธีการติดตามและประเมินผลโครงการ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 การนำเสนอ

3.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูล ประชาชนทั่วไป ประชาคมหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ ในจังหวัดขอนแก่นที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 124 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่างๆ แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ
- ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เจ้าหน้าที่ในการแจกแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างปลายปิดและปลายเปิดให้กับประชาชนทั่วไป ประชาคมหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ / พนักงานของรัฐ จำนวน 124 ราย

3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการติดตามและประเมินผลโครงการตั้งแต่เดือน เมษายน – สิงหาคม พ.ศ. 2566

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบแบบสอบถามออนไลน์ (E-Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติแบบ แจกแจงความถี่และร้อยละ การแปลความหมายของข้อมูลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย โดยแบ่งคะแนนค่าเฉลี่ย เป็น 5 ระดับ สะเก็ดคำถามมี 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใน 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท

(Likert Scaie) (Rensis Likert, 1932) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลของความคิดเห็นพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (best. 1981, p. 82) มีรายละเอียดดังนี้

<u>ระดับคะแนน</u>		<u>แปลผล</u>
4.50 – 5.00	ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด
3.50 – 4.49	ระดับความพึงพอใจ	มาก
2.50 – 3.49	ระดับความพึงพอใจ	ปานกลาง
1.50 – 2.49	ระดับความพึงพอใจ	น้อย
0.50 – 1.49	ระดับความพึงพอใจ	น้อยที่สุด

3.6 การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลติดตามและประเมินผลในรูปแบบความถี่ ร้อยละ เชนงพรรณนาในบทที่ 4 ในรูปแบบตาราง แจกแจงความถี่ และแสดงรายละเอียดในประเด็นคำตอบต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถามค่าสถิติที่ใช้ เป็นค่าเฉลี่ย ร้อยละและสรุปผลการติดตามในภาพรวมจะแสดงในบทที่ 5 และรวบรวมเป็นรูปเล่มรายงานผู้บริหาร และลงใน www.kkpao.go.th ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และผู้สนใจทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสำรวจความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการติดตามและประเมินโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและแนวทางการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทั้งหมด 124 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ข้อมูลเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ประกอบด้วย อำเภอ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก ปัจจุบันท่านยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ รายได้ต่อเดือน

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)

3. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 124 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	18	14.52
หญิง	106	85.48
รวม	124	100.00
2. อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อายุต่ำกว่า 30 ปี	1	0.81
31 - 40 ปี	4	3.23
41 - 50 ปี	11	8.87
51 - 60 ปี	42	33.87
61 ปี ขึ้นไป	66	53.23
รวม	124	100.00
3. สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประชาชนทั่วไป	115	92.74
ประชาคมหมู่บ้าน	1	0.81
ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน	5	4.03
นักการเมืองท้องถิ่น	1	0.81
เจ้าหน้าที่ / พนักงานของรัฐ	1	0.81
อื่น ๆ ระบุ	1	0.81
รวม	124	100.00
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	92	74.19
มัธยมต้นหรือเทียบเท่า	17	13.71
มัธยมปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า	8	6.45
ปวส./อนุปริญญา	0	0.00
ปริญญาตรี	5	4.03
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
อื่นๆ	2	1.61
รวม	124	100.00
5. อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรวม	109	87.90
รับจ้างทั่วไป	7	5.65
นักเรียนนักศึกษา	0	0.00

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน	4	3.23
องค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจ	0	0.00
รับราชการ	0	0.00
อื่นๆ	4	3.23
รวม	124	100.00
6. ปัจจุบันท่านยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ไม่ดำเนินการ		
ดำเนินการ		
รวม	124	100.00
7. รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ไม่ขายทำไว้ใช้	54	43.55
ต่ำกว่า 500 บาท	9	7.26
500 – 1,000 บาท	42	33.87
1,000 – 3,000 บาท	14	11.29
3,000 – 5,000 บาท	1	0.81
5,000 บาท ขึ้นไป	4	3.23
รวม	124	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.48 และเพศชาย จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.52

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 60 ปี ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.23 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.87 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.87 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 และอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.74 รองลงมา ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.03 ประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81 เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.81 และอื่น ๆ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.19 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.71 มัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.45 ปริญญาตรี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.03 อื่นๆ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.61 ปวส / อนุปริญญาและสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

อาชีพหลัก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.90 รองลงมา ได้แก่ รับจ้างทั่วไป จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.65 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน และอื่นๆ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 นักเรียนนักศึกษา องค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจและรับราชการ จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

ปัจจุบันยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังดำเนินการ มากที่สุด จำนวน 107 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.29 รองลงมา ได้แก่ ไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.71

รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ขายทำไว้ใช้ มากที่สุด จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.55 รองลงมา ได้แก่ 500 - 1,000 บาท จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.87 1,000 - 3,000 บาท จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.29 ต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.26 5,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 และ 3,000 - 5,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด	93 (75.00)	30 (24.19)	1 (0.81)	- (0.00)	- (0.00)	0.46	4.74	มากที่สุด
2. การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มีคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคมประเทศชาติ อย่างยั่งยืน มากน้อยเพียงใด	52 (41.94)	69 (55.65)	3 (2.42)	- (0.00)	- (0.00)	0.54	4.40	มาก
3. โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ มากน้อยเพียงใด	53 (42.74)	65 (52.42)	6 (4.84)	- (0.00)	- (0.00)	0.58	4.38	มาก
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด	67 (54.03)	54 (43.55)	3 (2.42)	- (0.00)	- (0.00)	0.55	4.52	มากที่สุด
5. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด	74 (59.68)	45 (36.29)	5 (4.03)	- (0.00)	- (0.00)	0.57	4.56	มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ต่อ)

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชนและสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มากน้อยเพียงใด	62 (50.00)	58 (46.77)	4 (3.23)	- (0.00)	- (0.00)	0.56	4.47	มาก
7. การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคม ทุกระดับให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด	56 (45.16)	60 (48.39)	8 (6.45)	- (0.00)	- (0.00)	0.61	4.39	มาก
8. โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัยมากน้อยเพียงใด	77 (62.10)	43 (34.68)	4 (3.23)	- (0.00)	- (0.00)	0.55	4.59	มากที่สุด
9. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด	75 (60.48)	46 (37.10)	3 (2.42)	- (0.00)	- (0.00)	0.54	4.58	มากที่สุด
10. โครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ มากน้อยเพียงใด	64 (51.61)	58 (46.77)	2 (1.61)	- (0.00)	- (0.00)	0.53	4.50	มาก
11. โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินไปมีความเหมาะสมต่อเนื่อง มากน้อยเพียงใด	61 (49.19)	58 (46.77)	4 (3.23)	1 (0.81)	- (0.00)	0.60	4.44	มาก
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชนและสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มากน้อยเพียงใด	62 (50.00)	58 (46.77)	4 (3.23)	- (0.00)	- (0.00)	0.56	4.47	มาก
รวม						0.56	4.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.51, S.D.=0.56) หรือคิดเป็นร้อยละ 90.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย($\bar{x}$ = 4.74, S.D.=0.46) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัย มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.59, S.D.=0.55) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.58, S.D.=0.54) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.56, S.D.=0.57) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 5 การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.55) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 6 โครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.50, S.D.=0.53) ระดับมาก อันดับที่ 7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.47, S.D.=0.56) ระดับมาก อันดับที่ 8 โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินไปมีความเหมาะสมต่อเนื่อง มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.44, S.D.=0.60) ระดับมาก อันดับที่ 9 การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ อย่างยั่งยืน มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40, S.D.=0.54) ระดับมาก อันดับที่ 10 การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคม ทุกระดับให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.39, S.D.=0.61) ระดับมาก และอันดับสุดท้าย โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.38, S.D.=0.58) ระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							ระดับ
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	
1. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน	60 (48.39)	57 (45.97)	7 (5.65)	- (0.00)	- (0.00)	0.60	4.43	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม	46 (37.10)	66 (53.23)	12 (9.68)	- (0.00)	- (0.00)	0.63	4.27	มาก
3. มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น	58 (46.77)	57 (45.97)	9 (7.26)	- (0.00)	- (0.00)	0.62	4.40	มาก
4. มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	74 (59.68)	41 (33.06)	9 (7.26)	- (0.00)	- (0.00)	0.63	4.52	มากที่สุด
5. มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	72 (58.06)	44 (35.48)	8 (6.45)	- (0.00)	- (0.00)	0.62	4.52	มากที่สุด
6. โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง	71 (57.26)	46 (37.10)	7 (5.65)	- (0.00)	- (0.00)	0.60	4.52	มากที่สุด
7. โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว	73 (58.87)	46 (37.10)	5 (4.03)	- (0.00)	- (0.00)	0.57	4.55	มากที่สุด
รวม						0.62	4.46	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการโครงการของประชาชนต่อผลการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.46, S.D.=0.62) หรือคิดเป็นร้อยละ 89.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.55, S.D.=0.57) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.63) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.62) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 โครงการนี้คุ้มค่า กับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.60) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 5 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็น ต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.43, S.D.=0.60) ระดับมาก อันดับที่ 6 มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40, S.D.=0.62) ระดับมาก และอันดับสุดท้าย มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสาร ของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.27, S.D.=0.63) ระดับมาก

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่โครงการ พบว่า

1. ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นจัดโครงการเสริมสร้างอาชีพขึ้นอีก
2. เป็นโครงการที่ดีทำให้ประชาชนมีอาชีพเสริม
3. อยากให้สนับสนุนโครงการนี้ต่อไปเพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
4. อยากให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นสนับสนุนงบประมาณทุกๆ ปี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูล เป็นการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ดำเนินการ ในการลงพื้นที่ โดยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานที่ดำเนินการจริงและทำการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วสรุปผลการติดตามดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ
- 5.2 สรุปผลการติดตาม
- 5.3 ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ
- 5.4 อภิปรายผล
- 5.5 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการ
2. เพื่อต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และความคุ้มค่าในการบริหารจัดการโครงการ
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ ว่าเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนดไว้หรือไม่
4. เพื่อรับทราบถึงปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินโครงการ และให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงสำหรับผู้บริหาร ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

5.2 สรุปผลการติดตาม

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อการบริหารจัดการโครงการมีประสิทธิภาพ ประชาชน เกิดความพึงพอใจ มีส่วนในการบริหารจัดการและได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพ แบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างโดยไม่เจาะจง เพื่อรวบรวมข้อมูลระดับความพึงพอใจ ของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการ และมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้ แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วย 4 ส่วน

- ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ
- ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 124 ราย เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.48 และเพศชาย จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.52

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 60 ปี ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.23 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ

33.87 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.87 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 และอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.74 รองลงมา ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.03 ประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81 เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.81 และอื่น ๆ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.19 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.71 มัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.45 ปริญญาตรี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.03 อื่นๆ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.61 ปวส / อนุปริญญาและสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

อาชีพหลัก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มากที่สุด จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.90 รองลงมา ได้แก่ รับจ้างทั่วไป จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.65 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน และอื่นๆ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 นักเรียนนักศึกษา องค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจและรับราชการ จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

ปัจจุบันยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังดำเนินการ มากที่สุด จำนวน 107 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.29 รองลงมา ได้แก่ ไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.71

รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ขายทำไว้ใช้ มากที่สุด จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.55 รองลงมา ได้แก่ 500 - 1,000 บาท จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.87 1,000 - 3,000 บาท จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.29 ต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.26 5,000 บาท ขึ้นไปจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.23 และ 3,000 - 5,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.81

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.51, S.D.=0.56) หรือคิดเป็นร้อยละ 90.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย($\bar{x}$ = 4.74, S.D.=0.46) อันดับที่ 2 โครงการนี้ช่วยส่งเสริม การรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัย มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.59, S.D.=0.55) อันดับที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.58, S.D.=0.54) อันดับที่ 4 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.56, S.D.=0.57) อันดับที่ 5 การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน มีความพึงพอใจ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.55) อันดับที่ 6 โครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพ ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.50, S.D.=0.53) อันดับที่ 7 การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.47, S.D.=0.56)

อันดับที่ 8 โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินไปมีความเหมาะสมต่อเนื่อง มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.44, S.D.=0.60) อันดับที่ 9 การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ อย่างยั่งยืน มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40, S.D.=0.54) อันดับที่ 10 การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคม ทุกระดับให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.39, S.D.=0.61) และอันดับสุดท้าย โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.38, S.D.=0.58)

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.46, S.D.=0.62) หรือคิดเป็นร้อยละ 89.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.55, S.D.=0.57) อันดับที่ 2 มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.63) อันดับที่ 3 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.62) อันดับที่ 4 โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.52, S.D.=0.60) อันดับที่ 5 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.43, S.D.=0.60) อันดับที่ 6 มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40, S.D.=0.62) และอันดับสุดท้ายมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.27, S.D.=0.63)

5.3 ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

5.3.1 ความคุ้มค่าของโครงการโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการ สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้อย่างจริงจัง สร้างเป็นอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน มีการสร้างกิจกรรมกลุ่ม เกิดความสามัคคีภายในชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งประชาชนภายในชุมชนยังคงดำเนินการสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพอยู่เสมอ ดังนั้น โครงการดังกล่าวจึงมีความคุ้มค่าต้องงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างมาก

5.3.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 พบว่า

- 1) ประชาชนสามารถต่อยอดความรู้ที่ได้รับจากโครงการโดยการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง
- 2) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 3) ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน
- 4) ช่วยให้ชุมชนพัฒนาไปสู่ชุมชนที่มีความมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นและประเทศชาติ

5.4 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการอบรม เพื่อนำความรู้มาใช้ประกอบอาชีพที่สามารถเป็นได้ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของครัวเรือนดีขึ้น สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ประชาชนจึงมีความพึงพอใจต่อโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 นี้ในระดับมาก มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุให้มีงานทำซึ่งจากผลสำรวจโดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป การจัดกิจกรรมเพื่อรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ พัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีพที่เหมาะสมกับวัย การจัดกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น สร้างความรู้ สร้างอาชีพ สร้างรายได้เข้าสู่ครัวเรือน อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของชุมชนต่อโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 อยู่ในระดับมาก มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอโครงการต่อการดำเนินงาน เพราะการเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถเสนอโครงการได้นั้นจะช่วยให้เลือกอาชีพที่คนในพื้นที่ในชุมชนนั้นๆ ถนัด ทำให้ผลิตภัณฑ์ของสินค้ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นส่งผลให้สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้มากขึ้นด้วยดังนั้น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำโครงการ คนในชุมชนจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน และยังคงมีการสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่ได้รับการเข้าร่วมอบรมสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาสร้างอาชีพ สามารถเป็นได้ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม หลายชุมชนได้เพิ่มพูนความรู้จากเดิม เช่น การเพิ่มผลผลิต เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ จำหน่ายเป็นรายได้เสริมให้กับตนเอง ส่งเสริมไปถึงครัวเรือน และชุมชนในบางครัวเรือนสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อไว้ใช้ภายในครัวเรือนเป็นการลดรายจ่ายภายในครัวเรือนได้อีกด้วย เมื่อแต่ละครัวเรือนมีรายได้ ที่มากพอต่อการดำรงชีพ สามารถพึ่งพาตัวเองได้และทำประโยชน์ให้ครอบครัว เกิดความสุขภายในครอบครัว พัฒนาไปสู่ชุมชนที่มีความมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นและประเทศชาติตามวัตถุประสงค์ของนโยบายองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตามยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย 1) พัฒนาการท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว 2) พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างครบวงจร 4) ส่งเสริม สนับสนุน การประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามศักยภาพแก่ประชาชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) สนับสนุน การประกอบอาชีพทางเลือก และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มรายได้และรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2566-2570, 2566)

ซึ่งจากการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ผลการดำเนินงานในครั้งนี้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ประชาชนในพื้นที่สามารถประกอบอาชีพใช้ชีวิตแบบยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี

5.5 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

5.5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ผลจากการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น ทำให้ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่มีอาชีพและมีรายได้ ประชาชนยังต้องการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สนับสนุนและส่งเสริมโครงการอย่างต่อเนื่อง

2) หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น ให้กับประชาชน ให้เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนมีอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

5.5.2. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในครั้งต่อไป

องค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการผ่านมาสัก 1-2 ปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในหลายๆ ด้าน เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาความต้องการ การติดตามและประเมินผลรวมไปถึงการวางแผนแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่องานวางแผนพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย (2541) เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง : แนวคิดและยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง
- กรมวิชาการ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน อิสราพันธ์ชูชุกิ, 2548, หน้า 5) : ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม อาชีพเสริมอาชีพที่ประกอบกันเป็นธุรกิจ, จิตวิทยาทั่วไป กรุงเทพมหานคร (ม.ป.พ.) 2548
- กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2566-2570, 2566
- เกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย (2551) หน้า 8) : ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม อาชีพเสริมอาชีพที่ชาวนาเลือกทำ เพื่อให้มีรายได้ นอกเหนือจากการทำอาชีพหลัก, จิตวิทยาทั่วไปกรุงเทพมหานคร (ม.ป.พ.), 2551
- เข็มเพชร แก่นสา. (2543), การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
- คู่มือการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจการรัฐ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553). สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- จรัส โพธิ์จันทร์. (2528), ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา), พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย.
- จุมพล สัตยาภรณ์. (2542) .ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลดอยลาน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2540) บ้านกับเมือง กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณัฐธริยา สุขสุวรรณพร. (2553). การสร้างอาชีพเสริมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ดุขฎิ อายุวัฒน์ และคณะ. (2535). การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวันศาสตร์ชุมชน : ศึกษา เฉพาะกรณีชุมชนชาวบ้านห้วยม่วง. ขอนแก่น : โครงการวิจัยวันศาสตร์ชุมชน คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทพวงมหาวิทยาลัย (ม.ป.ป. อ้างถึงใน อิสราพันธ์ชูชุกิ, 2548, หน้า 5) : กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง อาชีพ ที่มีลักษณะดังนี้ 1) เป็นเจ้าของกิจการ ไม่เป็นลูกจ้างหรือรับเงินเดือนจาก นายจ้าง, 2548
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล, ศูนย์ ศึกษา นโยบาย สาธารณสุข
- ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์. (2526). การพัฒนาชุมชน: วิธีการระดมการมีส่วนร่วมของชุมชน. นิตยสารกรม ประชาสงค์เคราะห์.
- นิคม มูลิกะคามะ. (2542). ทฤษฎีใหม่ในหลวง : ชีวิตพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน
- นิคม สุวรรณทา. (2542). “ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิก องค์การบริหาร ส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิรมล เย็นสุข. (2539). กระบวนการเข้าสู่อาชีพของคนพิการในชุมชนเมือง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บลูเมาเทน. (2555). ความหมายของอาชีพเสริม. สืบค้นจาก <http://www.coffeemade.com/>
- ประเวศ วะสี (2542) เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ปรัชญา เวสารัชช์ (2528). รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สถาบันไทยคดีศึกษา.
- ปราโมทย์ พรหมจันทร์. (2546) อาชีพเสริมของข้าราชการครูจังหวัดลำปาง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่/เชียงใหม่.
- พิน คงพูล.(2529). ความพึงพอใจที่มีต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดใน 14 จังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : วนิดา การพิมพ์
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์.(2527). กลวิธี แนวแนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน พัฒนาชุมชน ในทวิทอง หงวิวัฒน์, กรุงเทพฯ: ศักดิโสภณการพิมพ์
- ภาณุภา แจ่มดอน. (2551). กระบวนการเข้าสู่อาชีพและสภาพการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน กรณีศึกษา ผู้รับงานไปทำที่บ้านในกิจการตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนจิตถาวรเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ
- มณีวรรณ ต้นไทย.(2533). พฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่กองควบคุมยา สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยาต่อประชาชนที่มาติดต่อ.สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ,บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาฆะ ชิตตะสังคะ. (2537).องค์การเอกชนกับการพัฒนาชนบท. นนทบุรี: คณะวิชาการ ส่งเสริมเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เมตต์ เมตต์การุณจิตต์. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ ศึกษาประจำโรงเรียน เทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน . 2531. การพัฒนาชนบทไทย.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วารี ถาวรรุ่งกิจ (2548) หน้า 12) : กล่าวว่า การประกอบอาชีพเสริม คือการประกอบกิจการงานที่ทำนอกเหนือจาก อาชีพหลัก โดยให้มาซึ่งรายได้ที่นอกเหนือจากเงินรายได้ประจำ, 2548
- ศรัทธา วุฒิพงศ์.(2542). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการใช้บริการของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ภาคนิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตร์ มหาบัณฑิตพัฒนาสังคม สถาบัน บัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ศุภมาส เพชรพรหม, (2550).“แอโรไฮเตส”: กระบวนการเข้าสู่อาชีพ การดำเนินชีวิตการทำงานและการจัดอารมณ์ (Emotion work) วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต, กรุงเทพมหานครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมพล มาสุปรีดี. (2548). “ตัวตลก” : กระบวนการ เข้าสู่อาชีพและการดำรงอาชีพ, ปริญญาานิพนธ์ สม.ม. (สังคมวิทยา), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
- สมลักษณ์ ไชยเสรีฐ.(2549).การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบ และติดตามการบริหารงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาล. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สาโรช ไสยสมบัติ.(2534). ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญ ศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สำนักนายกรัฐมนตรี : คู่มือการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจภาครัฐ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553).
- สุรเกียรติ์เสถียรไทย. 2542 ทฤษฎีใหม่ในหลวง : ชีวิตที่พอเพียง กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุรศักดิ์ นาถวิล.(2544). ความพึงพอใจของผู้ใช้ยานพาหนะต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจภูธร
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์, วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวัฒนา ไบเจริญ.(2540). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขา ขอนแก่น (ภาคคำ)
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อดิน รพีพัฒน์. (2527).การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย.
กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารพิมพ์
- อภิศักดิ์ ไผ่คำ. หลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่2.ขอนแก่น : ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539
- อิศราพันธ์ ชูชุกิ. (2548) ปัจจัยที่ส่งผลให้พนักงานสถานประกอบการเอกชนทำอาชีพเสริม : กรณีศึกษา .
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่/เชียงใหม่
- Best, John W. 1981. Research in Education. 3 rd ed. Englewood cliffs, New Jersey : Prentice.
- Brownlea, A. (1987). Participation: myths, reality and prognosis. Soc Sci Med 25: 605-614
- Cohen & Uphoff. (1980). Effective Behavior in Organizations. New York : Richard D. Irwin Inc.
- Colin, R. (1993). Designs for particular Purpose: Evaluation,aAction andChange. In Real World
Research : a resource for social scientists and practitioner-researcher, pp.215.
- Gerson, R.F. Measuring Customer Satisfaction. Menlo Parks, CA: Crisp Publications Inc. 1993
- Ginzberg, Eli. 1974. Counseling for career development. Boston: Houghton Mifflin
- <https://kkpao.go.th/>
- Likert, R. 1932. A technique for the measurement of attitude. Archives of Psychology 140: 1-55
- Millet. (1954). Management in the Public Service. The quest for effective performance. New
York : McGraw - Hill Book
- Stufflebeam and Daniel, (2003). The CIPP model for Evaluation. International Handbook of
Educational Evaluation, p.31-62.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการตรวจติดตามและประเมินผล
โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
อำเภอชุมแพ

อำเภอพล

อำเภอกุฉินารายณ์

อำเภออุบลรัตน์

แบบสอบถามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น (หลังดำเนินการ)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ☒ ลงในแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้โดยอิสระตามความคิดเห็นของท่าน
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ อายุต่ำกว่า 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี
☐ 51 – 60 ปี ☐ 61 ปี ขึ้นไป
3. สถานภาพ ☐ ประชาชนทั่วไป ☐ ประชาคมหมู่บ้าน ☐ ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน
☐ นักการเมืองท้องถิ่น ☐ เจ้าหน้าที่ / พนักงานของรัฐ ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมต้นหรือเทียบเท่า ☐ มัธยมปลาย / ปวช.หรือเทียบเท่า
☐ ปวส./ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อื่นๆ
5. อาชีพหลัก ☐ เกษตรกรรม ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ นักเรียนนักศึกษา
☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน ☐ องค์กรมหาชน / รัฐวิสาหกิจ ☐ รับราชการ ☐ อื่น ๆ
6. ปัจจุบันท่านยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ ☐ ไม่ดำเนินการ ☐ ดำเนินการ
7. รายได้ต่อเดือน ☐ ไม่ขายทำไว้ใช้ ☐ ต่ำกว่า 500 บาท ☐ 500 – 1,000 บาท
☐ 1,00 – 3,000 บาท ☐ 3,000 – 5,000 บาท ☐ 5,000 บาท ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ

ลำดับ ที่	ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด					
2	การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ อย่างยั่งยืน มากน้อยเพียงใด					
3	โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ มากน้อยเพียงใด					
4	การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้อย่างยั่งยืน มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด					
5	การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด					
6	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเอง สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มากน้อยเพียงใด					
7	การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคม ทุกระดับให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด					
8	โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัย มากน้อยเพียงใด					
9	การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด					
10	โครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ มากน้อยเพียงใด					
11	โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินไปมีความเหมาะสมต่อเนื่อง มากน้อยเพียงใด					

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการ

ลำดับ ที่	การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการโครงการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน					
2	มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม					
3	มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น					
4	มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
5	มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
6	โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง					
7	โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว					

ส่วนที่ 4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล ส่วนแผนงานฯ สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โทร. 0 4323 9256

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

คณะที่ปรึกษา

1. ดร.พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายสิทธิกุล ภูคำวงศ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายธาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายประสิทธิ์ ทองแห่งประเทศไทย	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. ว่าที่ร้อยเอก พงเจตน์ พรภุณา	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นางอาชีวะ ห่อไฉ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1. นายวิบูลย์ เรืองประเสริฐกุล	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประธานกรรมการฯ
2. นายจรูญ อ้วนนอก	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
3. นายณณทัตพัชรี กันตวชิระณัต	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
4. นางจิตติรัตน์ อัครสุริย์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
5. นายประไพ ชาญจระเข้	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
6. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
7. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
8. นายประยุทธ์ ชาญนวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
9. ดร.มงคล อติอนนรรตน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
10. รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่รับผิดชอบสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ		กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น		กรรมการ/เลขานุการ

คณะทำงาน

1. นางเย็นแข จันทะรี	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล	คณะทำงาน
2. นางนวลมณี เหล่ากุนทา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
3. นายณัฐวัฒน์ แวมณีนวดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงาน
4. นางสาวสุกฤตา หาญศรี	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	คณะทำงาน
5. นางรุ่งฤทัย ดำรงชัย	ผู้ช่วยนักวิชาการคอมพิวเตอร์	คณะทำงาน
6. นางสาวศิริวรรณ ตาหมื่น	ผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน	คณะทำงาน
7. นางสาวกรรณก วิริยปิยะ	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ	คณะทำงาน
8. นางสาวพรกรรณ คำวิเชียร	พนักงานจ้างเหมาบริการ	คณะทำงาน

